Vitalni znaci

Fondacija tuzlanske zajednice

2015/2016

Izvještaj o kvaliteti življenja

Za izdavača:
Jasna Jašarević
izvršna direktorica

Priprema i obrada tekstova:
Jasna Jašarević
izvršna direktorica
Melika Mulaosmanović
koordinatorica projekta Vitalni znaci
Ismet Sokoljanin
menadžer programa finansijske podrške

Konsultant na istraživanju:
Hariz Šarić
profesor na odsjeku za Socijalni rad, Filozofski fakultet, Tuzla

Obrada statističkih podataka:
Mladen Mijatović
analitičar podataka

Recenzent
Prof. dr. Nijaz Karić

Lektorica:
Lejla Idrizović
profesorica BHS jezika i književnosti

Fotografije korištene u izvještaju su preuzete iz FTZ arhive.

Dizajn i štampa:
Štamparija OFF-SET Tuzla

Tiraž:
200 primjeraka

FONDACIJA TUZLANSKE ZAJEDNICE
Pozorišna br.13
75000 Tuzla
Bosna i Hercegovina
Tel: +387 35 362 830
Tel/Fax: +387 35 362 831
E-mail: fondtz@fondacijatz.org

Uvodne riječi izvršne direktorice

Ovo je naš drugi izvještaj o vitalnosti lokalne zajednice, pri čemu smo tokom 2012. prikupljali podatke samo za područje Grada Tuzla. U proteklih 6 mjeseci, prikupljali smo podatke za 5 gradova Tuzlanskog kantona, s obzirom da smo neke svoje programe počeli implementirati u još 4 grada: Lukavcu, Kalesiji, Srebreniku i Živinicama. Radi se o programima aktivnih zajednica i omladinske banke. Oba programa provodimo s namjerom pružanja podrške organizovanim grupama građana i mladih, koje predlažu i provode projekte i inicijative za dobrobit svoje zajednice.

Mislimo da je ovaj naš izvještaj odlično sredstvo da zbližimo zajednicu i da pozovemo na dijalog povodom šireg spektra pitanja i problema koji utječu na sve nas. On će poslužiti kao osnova da se prati napredak zajednice, a ujedno će pomoći Fondaciji tuzlanske zajednice da lakše donosi odluke po pitanju podrške koju pruža u gore navedenim lokalnim zajednicama. Želim da se zahvalim svim pojedincima i institucijama koji su podijelili svoje podatke i znanje sa nama. Nadamo se da će vam izvještaj biti zanimljiv i koristan, te da ćete nam proslijediti svoje komentare i prijedloge za poboljšanja za buduće izvještaje.

Poruka od koordinatorice istraživanja

Čast mi je i zadovoljstvo što sam dio tima Fondacije tuzlanske zajednice koja svojim radom utječe na razvoj lokalnih zajednica, te već drugi put provodi istraživanje Vitalni znaci. Prvo učešće u istraživanju i prikupljanju podataka za mene je veliki izazov, jer izvještaj o kvaliteti življenja po svojoj obimnosti nosi sa sobom velike obaveze i zadatke. Pored saradnje sa vladinim i nevladinim sektorom, posebno mi je drago što su građani svojim učešćem dali veliki doprinos, te iznijeli svoje mišljenje i dali pregled stanja u svojoj zajednici na način kako to oni vide. Informacije, podatke i slike koje smo inkorporirali u jedan izvještaj će sigurno navesti mnoge građane da razmisle o stanju u svojoj zajednici, te da se više uključe u njen razvoj.

“Svi su cvjetovi budućnosti u sjemenu sadašnjosti.”

O istraživanju

Vitalni znaci je metodologija koja omogućava periodično ispitivanje opšte vitalnosti zajednice, kroz praćenje stanja, potreba i prilika za djelovanje u oblastima koje utječu na kvalitet življenja građana. Fondacija tuzlanske zajednice je provela istraživanje u periodu novembar 2015. – juli 2016., koristeći licenciranu metodologiju istraživanja "Vital Signs", koju smo dobili od kanadskih "community" fondacija[1] prilagođenu potrebama mnogih. Danas ovo istraživanje provode mnoge fondacije za lokalni razvoj ne samo u Kanadi, nego i u Velikoj Britaniji, Brazilu, Mađarskoj, Bosni i Hercegovini, te drugim zemljama.

Zašto izvještaj o opštoj vitalnosti zajednice?

Sakupljajući informacije o lokalnoj zajednici i prateći ih za period od 2012., 2013. i 2014., mi produbljujemo svoja znanja o lokalnim zajednicama u kojima djelujemo i tako dobivamo vrijedan alat za svoju fondaciju, građane, lokalne vlasti i sve građanske grupe koje mogu na osnovu ovih podataka razviti inovativne ideje za unapređenje naših lokalnih zajednica.

Koje smo područje obuhvatili?

Istraživanje smo proveli na području Kalesije, Lukavca, Srebrenika, Tuzle i Živinica.

Kako je organizovan izvještaj?

Izvještaj o opštoj vitalnosti koncipiran je tako da prati trendove, te probleme i pitanja koja su važna za kvalitet življenja i "zdravu" zajednicu, u širem smislu te riječi. Ovaj izvještaj je organizovan u 12 oblasti istraživanja koje su važne za vitalnost zajednice. Unutar svake od 12 oblasti, odabrano je nekoliko indikatora koji se procjenjuju na osnovu relevantnih podataka. Podaci pokazuju da li je bilo poboljšanja ili pogoršanja u odnosu na prethodne godine i kako pojedine lokalne zajednice stoje u poređenju jedna s drugom ili generalnim stanjem u Bosni i Hercegovini.

Podaci i indikatori

Podaci u izvještaju se prikupljaju:

- od relevantnih institucija koje prikupljaju podatke u zajednici,
- iz drugih istraživanja koja su rađena u zajednici,
- putem anketiranja građana, za one indikatore za koje se ne mogu dobiti podaci iz prva dva izvora.

Prema tome, u izvještaju smo koristili samo zvanične podatke relevantnih izvora dobivenih putem direktnih kontakata ili objavljenih izvještaja i analiza. Podatke dobivene direktnim anketiranjem građana smo samostalno analizirali uz stručnu podršku statističara.

Stručna podrška iz zajednice

Za potrebe istraživanja formirana je Ekspertna grupa od 38 lokalnih stručnjaka koji su dali svoje stručne i kompetentne smjernice za izbor indikatora istraživanja stanja u svih 12 oblasti istraživanja. Tokom procesa pisanja izvještaja, Ekspertna grupa je davala svoje komentare i sugestije u namjeri da prezentirani podaci budu istiniti i korisni javnosti.

Konsultacije s građanima

Pored zvaničnih, statističkih podataka, bitna komponenta istraživanja je i subjektivni osjećaj građana o vitalnosti zajednice. Građani su o stanju u zajednici konsultovani na više načina:

- telefonska anketa na slučajnom uzorku koje je obuhvatilo ukupno 529 slučajno odabranih ispitanika na osnovu posljednjeg rođendana osobe u domaćinstvu,
- ispitivanje subjektivnog osjećaja vitalnosti naše zajednice putem on-line upitnika "Ocijeni vitalnost svoje zajednice" kojim je obuhvaćeno 160 ispitanika i koji su svoju lokalnu zajednicu ocjenjivali prema sljedećim ocjenama:
  - Dobro, trebamo biti uzor drugima
  - Loše, potrebno je odmah reagovati
  - Zadovoljavajuće, potrebno je održati ili poboljšati stanje
- građanskih foruma održanih u svih pet gradova koji su obuhvaćeni istraživanjem u kojima Fondacija tuzlanske zajednice djeluje, na kojima je učestvovalo preko 170 ljudi. U izvještaju su dati i neki od komentara građana, odnosno njihov lični doprinos zajednici.

Projektni tim FTZ

Prof. dr. Hariz Šarić,
konsultant na istraživanju, profesor na odsjeku za Socijalni rad, Filozofski fakultet Tuzla

Jasna Jašarević,
izvršna direktorica Fondacije tuzlanske zajednice

Melika Mulaosmanović,
koordinatorica projekta Vitalni znaci

Mladen Mijatović,
obrada statističkih podataka

Ismet Sokoljanin
podrška u pripremi tekstova

Stručna podrška u istraživanju

1. Abir Hadžić, načelnik odjeljenja za analitiku - Ministarstvo unutrašnjih poslova TK
2. Amina Čeliković, koordinatorica – CERPOD
3. Asja Redžić, šef odjeljenja za promociju kulture, grada i pitanja mladih - Grad Tuzla
3.1. Kemal Kurević, Služba za komunalne poslove, izgradnju i poslove mjesnih zajednica – Grad Tuzla
3.2. Slobodanka Pranjić, Služba za boračko - invalidsku zaštitu, stambene poslove i povratak – Grad Tuzla
3.3. Milena Petković, Služba za boračko - invalidsku zaštitu, stambene poslove i povratak – Grad Tuzla
3.4. Frano Ilić, Služba za prostorno uređenje i zaštitu okoline – Grad Tuzla
3.5. Nedim Kunosić, Služba za prostorno uređenje i zaštitu okoline – Grad Tuzla
3.6. Ivka Marić, Služba za civilnu zaštitu – Grad Tuzla
3.7. Aner Čanović, Zavod za urbanizam – Grad Tuzla
3.8. Ademir Hadžić, Zavod za urbanizam – Grad Tuzla
4. Branka Rajner, direktorica – Biro za ljudska prava
5. Dželmina Huremović, stručna saradnica – Ministarstvo trgovine, turizma i saobraćaja TK
6. Džemila Agić, direktorica – Centar za ekologiju i energiju
7. Dževad Bektašević, dipl ecc. - PD Konjuh, Tuzla
8. Dževad Bišćić, Općina Lukavac
9. Dževad Glinac, Konsultant za monitoring – CCI
10. Edina Malkić, izvršna direktorica – MIOS
11. Edis Bajić, v.d. direktora – BKC
11.1. Mirela Ibrahimović Mujanović, umjetnički rukovodilac – BKC
12. Hariz Šarić, prof. dr. Univerzitet u Tuzli odjel za NIR/ Filozofski fakultet - Odsjek za Socijalni rad
13. Maida Mulić, direktorica - Zavod za javno zdravstvo TK
14. Aida Pašić, rukovodilac Centra za zdravstvenu statistiku, informatiku i kvalitet – Zavod za javno zdravstvo TK
15. Mima Dahić, koordinatorica – Vive Žene
16. Muhamed Jašarević, šef službe, Služba za boračko-invalidsku zaštitu i društvene djelatnosti Općina Srebrenik
17. Nikola Čiča, direktor – Pedagoški zavod TK
17.1. Denis Suljendić, stručni savjetnik za PM grupu predmeta – Pedagoški zavod TK
18. Sabina Sinanović Ćatibušić, izvršna direktorica – Agora centar
19. Said Čerkezović, mr. sc, šef službe za opću upravu i društvene djelatnosti – Općina Živinice
20. Samija Altumbabić, diplomirani socijalni radnik CMZ – JZNU Dom zdravlja Dr. Mustafa Šehović Tuzla
20.1 Elmedina Hadžić, glavna sestra porodične medicine – JZNU Dom zdravlja Dr. Mustafa Šehović Tuzla
21. Senad Muhamedbegović, direktor – JU Služba za zapošljavanje TK
21.1 Razija Majstorović , dipl. pravnik, šefica odjeljenja – JU Služba za zapošljavanje TK
22. Sonja Brčinović, direktorica – JU Centar za socijalni rad Tuzla
22.1 Subhija Bajrić, diplomirana socijalna radnica - JU Centar za socijalni rad Tuzla
23. Suvad Zahirović, direktor – IC Lotos
24. Suada Selimović, stručna savjetnica - Ministarstvo za rad socijalnu politiku i povratak TK
25. Suad Hasanović, mr. sci. prof. savjetnik načelnika – Općina Kalesija

SADRŽAJ

ZDRAVLJE I REKREACIJA.....7

STANOVANJE.....10

JAZ IZMEĐU BOGATIH I SIROMAŠNIH.....12

OBRAZOVANJE I CJELOŽIVOTNO UČENJE.....15

OSJEĆAJ BEZBJEDNOSTI.....17

MOGUĆNOSTI ZA POČETAK.....20

KULTURA I UMJETNOST.....22

ŽIVOTNA SREDINA I OKRUŽENJE.....24

RAD I ZAPOŠLJAVANJE.....26

PRIPADNOST I VODSTVO.....28

LOKALNA MOBILNOST.....30

EKONOMIJA I PODUZETNIŠTVO.....32

Ukratko o Fondaciji tuzlanske zajednice.....34

Kako koristiti izvještaj Vitalni znaci

ČITAJTE

Molimo Vas da nađete malo vremena da pročitate cijeli izvještaj. Razmislite zašto su ovi podaci značajni za naše lokalne zajednice.

DIJELITE

Podijelite ovaj izvještaj sa vašom porodicom, prijateljima, komšijama, radnim kolegama, te izabranim predstavnicima vlasti. Izvještaj je dostupan u štampanoj formi, kao i na web stranici www.vitalniznaci.ba .

DISKUTUJTE

Diskutujte o ovom izvještaju. Šta vam je zanimljivo? Šta vas iznenađuje? Šta se ističe? Šta možemo poboljšati i promijeniti? Kako želimo da Lukavac, Kalesija, Srebrenik, Tuzla i Živinice izgledaju za 2, 5 ili 10 godina?

ISTRAŽITE

Ako želite više da saznate o statističkim podacima ili izvorima podataka koje smo koristili u ovom izvještaju, posjetite navedene izvore na kraju ovog izvještaja.

DJELUJTE

Ako ste vi ili vaša organizacija motivisani ovim što ste pročitali, koristite ovaj izvještaj kao polazište za nove akcije, projekte i pozitivno djelovanje.

PODRŠKA

Postoji mnogo posvećenih organizacija civilnog društva na području Tuzlanskog kantona koje svakodnevno rade na poboljšanju uslova življenja u našim zajednicima. Sigurno bi imale koristi od Vašeg učešća i/ili finansijske podrške.

POZOVITE POLITIČARE

Koristite informacije iz ovog izvještaja da uključite i informišete političare, kao i ostale donosioce odluka.

KONTAKTIRAJTE NAS

Fondacija tuzlanske zajednice se kontinuirano zanima za rješavanje problema u zajednici. Kroz diskusije i konsultacije sa građanima saznajemo njihove potrebe i sarađujemo sa organizacijama civilnog društva, u namjeri da zajednički napravimo pozitivne promjene u zajednici. Ukoliko imate ideju za poboljšanje stanja u zajednici dođite da sarađujemo.

DEMOGRAFIJA

U Tuzli je ukupan broj stanovnika tokom 2013. godine opao za 0,11% u poređenju na 2012. godinu, dok tokom 2014. godine nije bilo značajnije promjene u poređenju na 2013. godinu.

Lukavac je imao pad broja stanovnika tokom 2013. godine od oko 0,3% u poređenju na 2012. godinu, dok je tokom 2014. godine pad broja stanovnika iznosio oko 0,2% u poređenju na 2013. godinu.

Kada je u pitanju Kalesija, tokom 2013. godine evidentiran je blagi pad broja stanovnika za oko 0,1%, a tokom 2014. evidentiran rast stope za oko 0,3% (FZZS, Tuzlanski kanton u brojkama 2015).

Srebrenik nije zabilježio pad broja stanovnika kroz vremensko razdoblje 2012.-2014. godine nego blagi rast, kao ni Živinice, gdje je također evidentiran rast broja stanovništva kroz analizirano vremensko razdoblje.

U svim gradovima je primjetan pad broja stanovnika u dobi od 0-14 godina u periodu 2012. – 2014.

Demografski profil	TK		
	2012	**2013**	**2014**
Procjena ukupnog broja stanovnika	499.099	498.911	499.144
Stanovništvo 0-14	84.938	84.928	81.789
Stanovništvo 15-64	350.253	350.119	352.830
Stanovništvo 65 i više	63.908	63.864	64.525

Izvor: FZZS, Tuzlanski kanton u brojkama 2015.

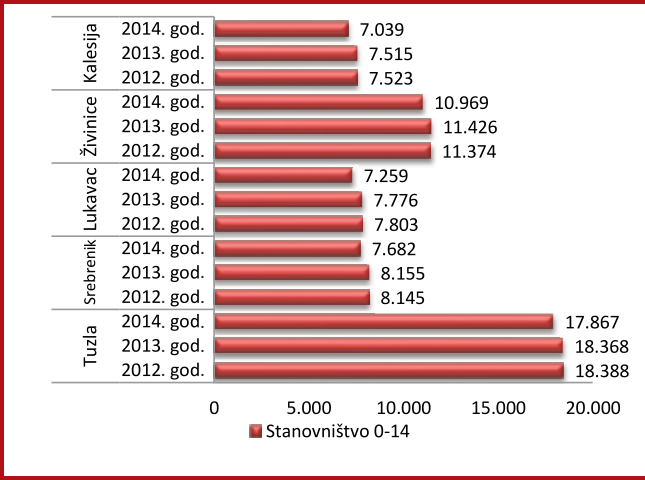

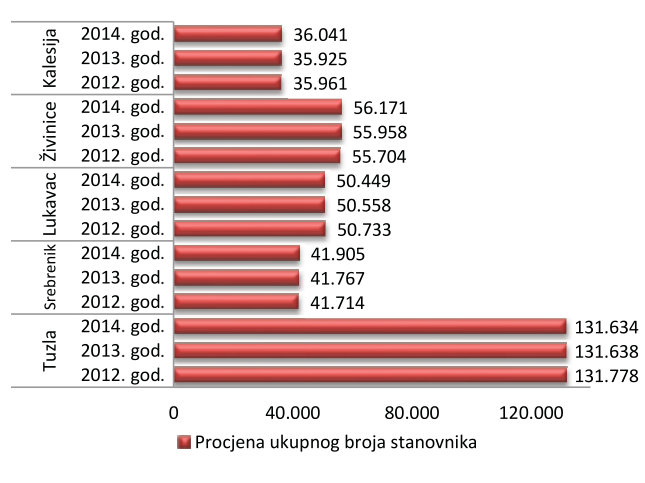

ZDRAVLJE I REKREACIJA

Opšti zdravstveni status stanovništva je važan faktor u generalnoj vitalnosti i blagostanju zajednice, zbog čega je potrebno osigurati kontinuiranu informaciju o zdravstvenom stanju građana i preventivnim aktivnostima za njegovu zaštitu.

Zdravstveni i reproduktivni status građana određen je brojnim faktorima, od dostupnosti zdravstvenih usluga, kapaciteta zdravstvenih ustanova, o kojima se brine zajednica, do životnih navika i stilova koje spadaju u domen odgovornosti pojedinca za vlastito zdravlje.

Odnos broja ljekara i stanovnika

U 2014. godini, na jednom punktu primarne zdravstvene zaštite u TK, gravitiralo je prosječno 2.228 stanovnika. Na jednu ordinaciju prosječno gravitira 1.447 stanovnika, a radni tim primarne zdravstvene zaštite obuhvatio je u prosjeku 1.236 stanovnika.[2]

Broj stanovnika po jednom ljekaru u primarnoj zdravstvenoj zaštiti je najveći u Kalesiji što se vidi iz grafikona br. 1.

Oboljenja

Dva najčešća oboljenja koji predstavljaju uzročnike smrti, u svim općinama istraživanja, su akutne infekcije gornjih respiratornih puteva, te hipertenzivna oboljenja koja obuhvataju kardiovaskularna i srčana oboljenja. Najveća stopa akutnih infekcija gornjih respiratornih puteva je u Kalesiji 2013. godine, a najmanja stopa iste godine je u Srebreniku. Rast stope ovih oboljenja u primarnoj zdravstvenoj zaštiti na 100.000 stanovnika u periodu 2012. do 2014. godine za svih 5 gradova istraživanja prikazan je na grafikonima br. 2 i 3.

Grafikon 1. Broj stanovnika po jednom ljekaru u PZZ u periodu 2012. do 2014. godina

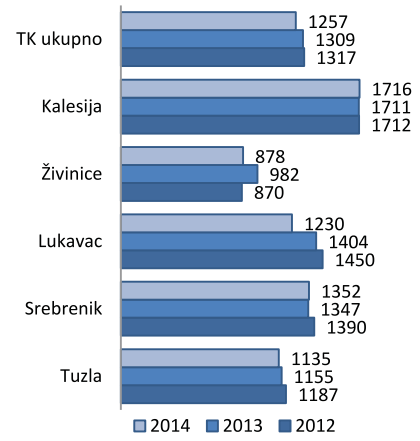

Izvor: ZZJZ TK

Grafikon 2. Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva

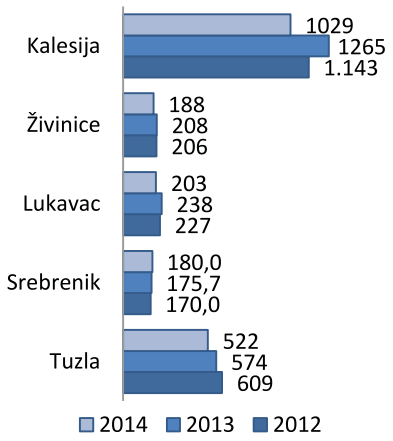

Izvor: ZZJZ TK

Grafikon 3. Hipertenzivna oboljenja

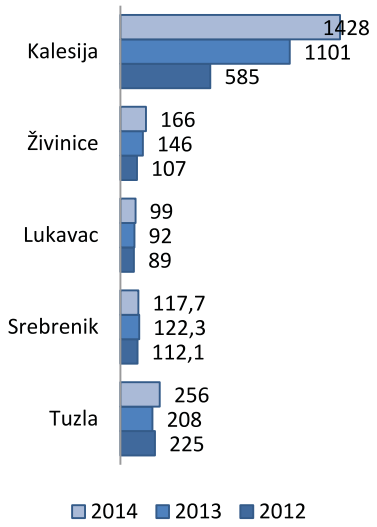

Izvor: ZZJZ TK

Ključni izazov naše zajednice u ovoj oblasti jeste kako zaustaviti porast stope oboljenja koji su najčešći uzrok smrtnosti. Ako znamo da je zdravlje uslovljeno preventivnim ponašanjima kao što su uravnotežena prehrana, bavljenje rekreacijom, te stabilne porodične i društvene okolnosti, onda je pitanje da li imamo dovoljno svijesti o važnosti preventivnih aktivnosti za zaštitu zdravlja.

Stopa oboljenja od hipertenzivnih oboljenja, odnosno kardiovaskularnih i srčanih oboljenja, je najveća u Kalesiji, a najmanja u Lukavcu. Od ukupno deset vodećih uzroka umiranja na području Tuzlanskog kantona, 67% su iz grupe bolesti kardiovaskularnog sistema poput povišenog krvnog pritiska, moždanog udara, srčanog infarkta, zastoja srca, srčane insuficijencije te hroničnih ishemičnih oboljenja srca i kardiomiopatije.

Vodeći uzroci obolijevanja su: akutne infekcije gornjih disajnih puteva, povišeni krvni pritisak, akutni bronhitisi i dijabetes.

Najučestaliji pojedinačni uzroci bolničkog liječenja, registrovani iz grupe oboljenja cirkulatornog sistema, su moždani udar, hronična ishemična oboljenja srca i aktuni infarkt miokarda.[3]

Oboljeli od dijabetesa

Najveća stopa oboljelih od dijabetesa je u Kalesiji, a najmanja u Lukavcu. Iako je najveća stopa u Kalesiji bila u 2013. godini, došlo je do smanjenja u 2014. godini za 17,9%, u Živinicama je u istom periodu stopa oboljelih od dijabetesa manja za 28,6%, a u Srebreniku za 2,7%. U Tuzli broj oboljelih od dijabetesa je zabilježio rast u 2014. godini za 5,5%.

Preventivni pregledi

Broj osnovnih i kontrolnih sistematskih pregleda đaka i studenata u 2013. godini u Tuzli iznosio je 11.157, a u 2014. godini je bio 14.260, te možemo reći da je broj ovakvih pregleda povećan u 2014. godini za 21,8%.[4]

Grafikon 4. Stopa oboljenja u primarnoj zdravstvenoj zaštiti - dijabetes

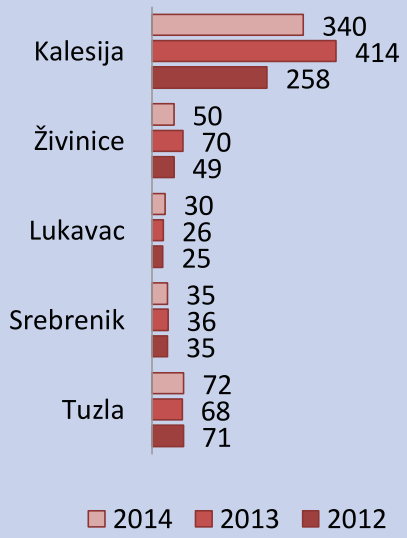

Izvor: ZZJZ TK

Zdrave životne navike

U svim gradovima istraživanja anketiranjem smo došli do podatka da se 49% ispitanih građana ne bave rekreativnim aktivnostima u cilju održavanja tjelesne kondicije i očuvanja zdravlja. U Živinicama se 51,7% građana ne bavi rekreativnim aktivnostima, a kod populacije iznad 65 godina čak njih 69,9%.

Nekoliko puta sedmično rekreativnim aktivnostima se bave najviše građani životne dobi mlađe od 31 godinu sa stopom od 42%.

Zdravlje i rekreacija

Subjektivni osjećaj građana

Loše, potrebno je odmah reagovati

Zadovoljavajuće, potrebno je održati i poboljšati stanje

Unos voća i povrća

Anketnim ispitivanjem smo došli do podatka da 50 % građana jednom dnevno unosi voće u ishranu tokom sedmice, dok je veći procenat unosa voća na dnevnoj bazi u Živinicama (64%), zatim Tuzli (63,5%) kao i Lukavcu (58%), dok je najmanji procenat unosa voća na dnevnoj bazi u Srebreniku (17,7%) i Kalesiji (20,3%). Slično je i sa unosom povrća u ishranu tokom sedmice, gdje najveći procenat građana (53,1%) povrće konzumira jednom dnevno.

Grafikon 5. Prosječni indexi tjelesne težine prema mjestu i spolu ispitanika

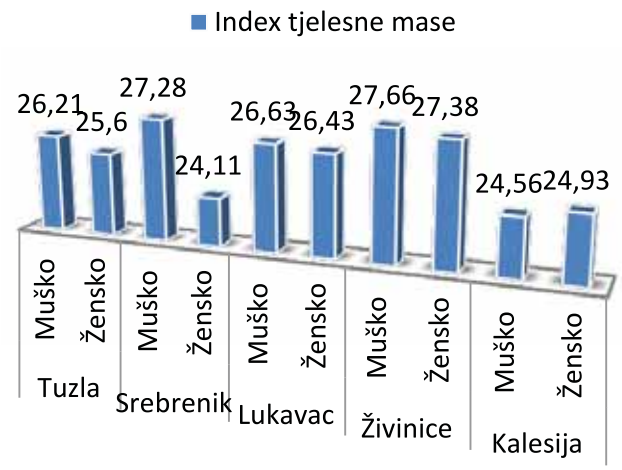

Izvor: Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015./2016.

Vrijednost indexa tjelesne mase

Anketnim istraživanjim dobili smo podatak da se prosječni index tjelesne težine[5] u svim gradovima istraživanja kretao najviše u intervalu "prekomjerne tjelesne težine"[6]. Vrijednost indexa tjelesne mase je najveći u Živinicama.

Rizična ponašanja

U svim gradovima istraživanja, najveći procenat građana nikako ne konzumira alkohol (68,6%). Učestalije konzumiranje alkohola je evidentirano u skupini građana mlađih od 31 godinu.

Od ukupno 529 anketiranih građana u pet gradova, njih 66,4% nisu bili pušači. Najmanji procenat nepušača bio je u Srebreniku (53,2%), dok je najveći procenat nepušača bio u Tuzli (69,7%) i Kalesiji (69,6%). Značajno je veći procenat nepušača kod populacije starosne dobi preko 65 godina (83,2%). U svim općinama, najveći procenat ispitanika koji su izjavili da su pušači, njih 10%, u prosjeku dnevno konzumira između 11-20 cigareta, dok njih 9,6% konzumira preko 20 cigareta.

Šta građani čine?

- "Volonter sam Crvenog križa"
- "Članica sam inicijativne grupe Švicarskog crvenog križa"
- "Obilazimo stare i bolesne kroz aktive žena"
- "Lično ću učestvovati u adaptaciji ambulante porodične medicine"
- "Volontiranje, pomoć komšiji, zdravstvena edukacija, druženje"

Pozitivna priča iz zajednice

U 2015. godini u sklopu projekta Vitalni znaci 2015/2016 ostvarena je saradnja između Fondacije tuzlanske zajednice i Zavoda za javno zdravstvo, te MONKS-a TK na projektu "Kontrole zdravstvene ispravnosti vode školskih vodovoda", a tiče se prevencije zdravlja djece na području Kantona. Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona će tokom 2016. obaviti monitoring higijensko-sanitarnog stanja školskih objekata na području pet općina, odnosno u Tuzli, Kalesiji, Srebreniku, Živinicama i Lukavcu. S ciljem zaštite zdravlja učenika i prevencije pojave hidričnih epidemija u školskim objektima koji nisu u sistemu gradskog vodosnabdjevanja, ovim projektom se želi obezbjediti higijenski ispravna pitka voda provođenjem dezinfekcije vode UV filterima u školskim objektima pod najvećim rizikom. Projektom će biti obuhvaćeno 7033 učenika u 53 osnovne škole, uglavnom smještene u ruralnim i prigradskim naseljima u pet ciljanih općina.

STANOVANJE

Pristup stabilnim i pristupačnim stambenim objektima doprinosi stabilnosti zajednice i kvalitetu života pojedinaca i porodica. Pored zaposlenja, stambeno pitanje predstavlja najvažnije pitanje za građane, a posebno za mlade.

Prema rezultatima istraživanja većina građana živi u vlastitom stanu, a veliki broj njih je zadovoljan kvalitetom stambenog prostora, ali je najveći izazov u našoj zajednici stambeno osamostaljivanje mladih. S druge strane građani, kroz diskusije na ovu temu, ističu pitanje infrastrukture u stambenim naseljima koja utječu na dostupnost i raspoloživost pješačkih staza, parkova i dječijih igrališta, ali i stambenu kulturu sugrađana koja utječe na izgradnju skladne zajednice.

Cijena stanova

Prosječna cijena kvadrata stana u novogradnji na području Tuzlanskog kantona tokom 2012. godine iznosila je 1414 KM, dok je tokom 2013. godine prosjek iznosio 1370 KM, a 2014. godine 1375 KM po kvadratu.[7]

Stambeni status

48,4% stanovnika živi u kući koja je u njihovom vlasništvu. 21,2% stanovnika živi u stanu koji je u njihovom vlasništvu. 65% mladih ispod 30 godina životne dobi žive sa roditeljima.[8]

Subvencije za stambeno zbrinjavanje mladih

Izdvajanje iz budžeta Tuzlanskog Kantona za subvencioniranje kamata za stambeno zbrinjavanje mladih osoba tokom 2012., 2013. i 2014. godine iznosilo je 50000 KM za svaku pomenutu godinu.[9]

Socijalno stanovanje

Broj zahtjeva za nužni i alternativni smještaj koji su upućeni Gradu Tuzla je rastao kroz period 2012.-2014. godine. Broj domaćinstava kojima je dodijeljen prostor za nužni smještaj za svaku godinu iznosio je 147 u Gradu Tuzli, dok je u Kalesiji značajno rastao kroz period 2012. – 2014. godine i iznosio je 4 u 2012., a u 2014. godini 32 dodijeljena prostora za nužni smještaj.[10]

22 stana su izgrađena za socijalno neprofitno stanovanje samo u Tuzli. U drugim gradovima se trenutno razmatra izgradnja ovakvih stanova.

Šta građani čine?

- "Čistiti područja oko svoje bliže okoline"
- "Raditi na poboljšanju infrastrukture kroz volonterski rad"
- "Organizirati akcije uređenja i čišćenja"
- "Izgraditi izletište"
- "Čišćenje smeća oko Doma kulture, škole, autobuske stanice"
- "Aktiviranje omladine oko uređenja mjesnih sredina"

Stanovanje

Subjektivni osjećaj građana

Zadovoljavajuće, potrebno je održati i poboljšati stanje

Veličina stambenog prostora

28,2% građana živi u stambenom prostoru između 60-100 m².

Nešto je veći procenat takvih građana u Lukavcu (40,7%) i Tuzli (36%) u poređenju sa Kalesijom (11,6%) i Srebrenikom (7,6%).

Značajno veći procenat građana koji žive u stambenom prostoru između 101-200 m² je u Živinicama (24,7%), u odnosu na Tuzlu (10%), Srebrenik (5,1%), Lukavac (6,2%) i Kalesiju (2,9%).[11]

Zadovoljstvo sa stanovanjem

Najzadovoljniji građani u pogledu kvalitete stanovanja su u Živinicama.

U svih pet gradova istraživanja, kvalitet svoga stana ili kuće, građani u većem procentu ocjenjuju kao dobro (38,2%) i osrednje (34,2%), a u manjem procentu kao vrlo dobro (13,2%) i loše (9,3%). Građani u Živinicama su, u najvećem procentu, kvalitet svoga stana/kuće ocijenili kao vrlo dobro (22,5%).[12]

Grafikon 6. Broj stanova u 2013. godini

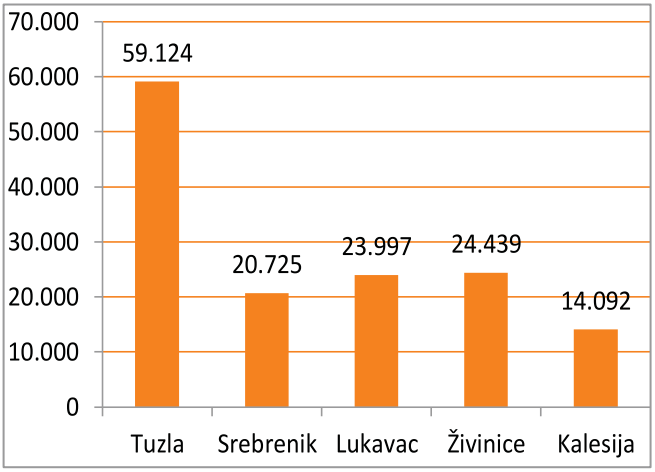

Preuzeto: Strateška platforma za TK preliminarni rezultati popisa stanovništva, domaćinstva i kućanstava 2013. godine

Pozitivna priča iz zajednice

Fondacija tuzlanske zajednice je sufinansirala projekte renoviranja prostora za okupljanje građana, izgradnje ili uređenja parkova, dječijih igrališta, sportskih terena, akcija čišćenja i uređenja naselja. Samo u periodu 2013. – 2015. godine renovirano je 20 društvenih prostora.

Jedan od podržanih projekata je i uređenje parka za djecu koji je implementiran od strane Odreda izviđača „Duga“ Ljubače.

Odred izviđača "Duga" je renovirao igralište i izgrađen je dječiji park u dvorištu osnovne škole Ljubače, te su na ovaj način angažovani i uključeni mnogi ljudi iz zajednice.

JAZ IZMEĐU BOGATIH I SIROMAŠNIH

Mogućnost pojedinca da se uključi u sve aspekte života zajednice je od bitnog značaja za kvalitet življenja. Praćenje jaza između bogatih i siromašnih nam pokazuje kako rast i razvoj naše zajednice utječe na socijalno blagostanje građana.

Životni standard i izloženost rizicima od ulaska u siromaštvo uvijek je uslovljena nizom faktora. U našem slučaju, najvažniji faktori su dugotrajna nezaposlenost, stalni rast cijena, te nesigurnost radnih mjesta i prihoda. Pored toga, naš sistem socijalne zaštite je pred velikim izazovom, u smislu prepoznavanja onih kojima je pomoć zaista potrebna, kako veliki broj ugroženih domaćinstava ne bi bio izostavljen iz različitih oblika državne pomoći i društvene solidarnosti.

Prihodi domaćinstva

Većina domaćinstava u pet gradova ima prihode do 1000 KM.

U Gradu Tuzla 29,9% domaćinstava ima visinu prihoda do 1000 KM, dok u Lukavcu istu visinu prihoda ima 42% domaćinstava. Kada su u pitanju Živinice, veća stopa domaćinstava (30,3%) ima visinu prihoda do 500 KM.[13]

Subjektivna ocjena životnog standarda

44,8% građana je izjavilo da im je životni standard u posljednje 3 godine ostao isti. Kod 39,3% građana se životni standard pogoršao. Samo se kod 9,3% građana životni standard u posljednje tri godine poboljšao.[14]

Apsolutna linija siromaštva

Apsolutna linija siromaštva[15] ažurirana za inflaciju na mjesečnom nivou za jednočlano domaćinstvo tokom 2013. i 2014. godine u Federaciji BiH iznosila je 275 KM, dok je apsolutna linija siromaštva za tročlano domaćinstvo u istom periodu iznosila 825 KM. Tokom 2015. godine prosječna potrošačka korpa za 3 člana domaćinstva iznosila je 1800 KM u 2015. Prosječna potrošačka korpa u Federaciji BiH za razdoblje 2012.-2015. godine prikazana je na grafikonu 7.

Šta građani čine?

- "Priprema toplog obroka za socijalno ugrožene"
- "Pomažem svojim sugrađanima u nevolji"
- "Pomoći socijano ugroženim, bolesnim i iznemoglim osobama"
- "Poboljšati međuljudske odnose"

Jaz između bogatih i siromašnih

Subjektivni osjećaj građana

Loše, potrebno je odmah reagovati

Grafikon 7. Prosječna potrošačka korpa u Federaciji BiH tokom 2012.-2015. godine (u BAM)

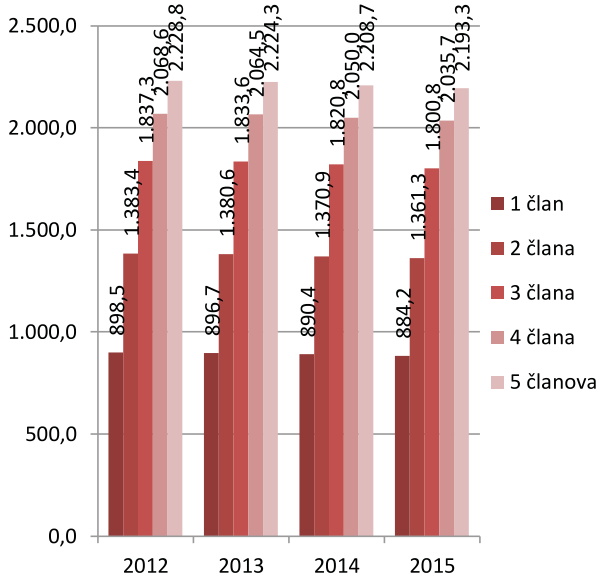

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Grafikon 9. Broj obroka u javnim kuhinjama godišnje

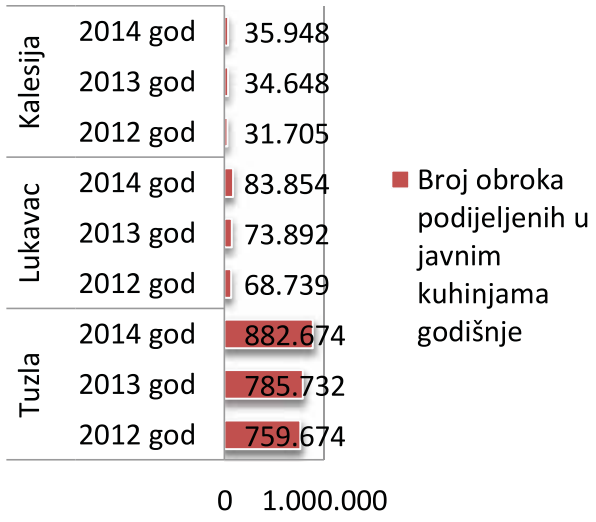

Izvor: Narodnja kuhinja Imaret Tuzla

Grafikon 8. Da li se Vaš životni standard u posljednje 3 godine pogoršao ili poboljšao?

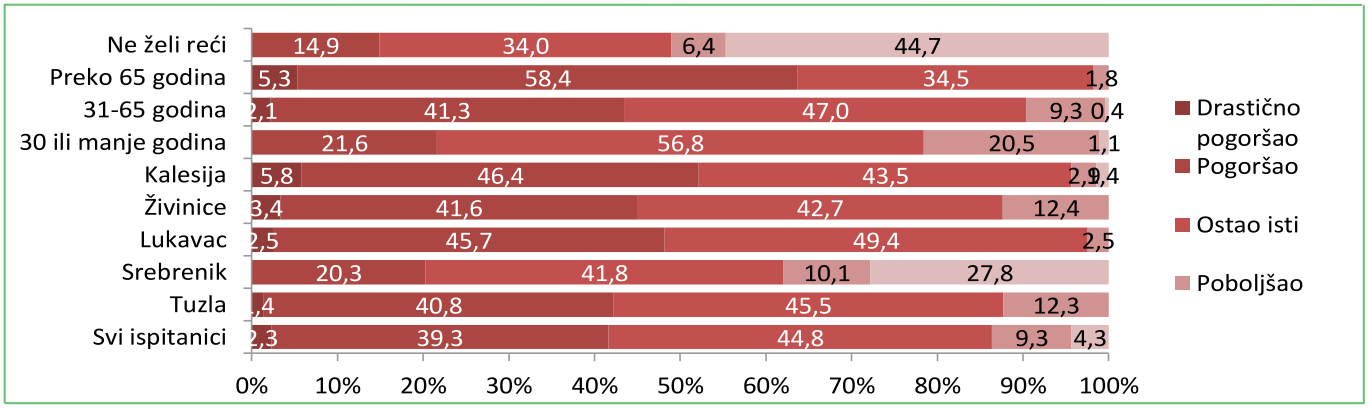

Izvor: Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015./2016.

Javna kuhinja

Broj pripremljenih obroka u Narodnoj kuhinji Imaret u Tuzli u razdoblju 2012. - 2014. godine se povećava iz godine u godinu. Obroci se pripremaju u Centralnoj kuhinji u Tuzli i svakodnevno se distribuiraju u četiri općine Tuzlanskog kantona, Tuzlu, Gračanicu, Lukavac i Kalesiju.[16]

Korisnici jednokratne novčane pomoći

Ukupan broj korisnika jednokratne novčane pomoći u Tuzlanskom kantonu je 5434 što predstavlja 1,09 % od ukupnog broja stanovnika.[17] U 2014. godini u Tuzli je 601 korisnik jednokratne novčane pomoći od resornog kantonalnog ministarstva, dok je u Lukavcu 562 korisnika, što je u odnosu na ukupan broj stanovnika, nešto malo iznad prosjeka TK (1,11%). U Živinicama je 35 korisnika jednokratne novčane pomoći, dok je u Srebreniku samo 2. Kalesija ima 290 korisnika jednokratne novčane pomoći od resornog kantonalnog ministarstva u 2014.

Siromaštvo djece i mladih

U Tuzli, 736 mladih, uzrasta od 16 do 24 godine živi u socijalno ugroženim domaćinstvima. Taj broj je 23% manji u odnosu na 2012. godinu.[18] U Živinicama je 1956 mladih osoba koji žive u socijalno ugroženim domaćinstvima u 2014., dok je u Kalesiji u konstantnom padu i iznosi 1150 za pomenutu godinu.[19]

U Tuzli, 2036 djece uzrasta od 0 – 15 godina žive u socijalno ugroženim domaćinstvima, što je za 9,6 % više u odnosu na 2012. godinu.[20] U Živinicama je čak 2460 djece koja žive u socijalno ugroženom domaćinstvu. U Kalesiji je ovaj broj u 2014. manji za 7% u odnosu na prethodne godine i trenutno je 1150 djece koja žive u socijalno ugroženim domaćinstvima.[21]

Obuhvaćenost socijalnom zaštitom

Od ukupno 529 domaćinstava obuhvaćeno anketnim ispitivanjem, njih 87% nije imalo osobu u domaćinstvu koja je korisnik određene vrste socijalne pomoći. Najveći procenat domaćinstava kod kojih je bilo korisnika određene socijalne pomoći je u Lukavcu (9,9%), zatim u Živinicama (7,9%). U Kalesiji nije bilo takvih domaćinstava.[22]

Pozitivna priča iz zajednice

Podrška ugroženim građanima i promocija solidarnosti u zajednici kroz poseban interventni Fond solidarnosti.
Fond solidarnosti usmjeren je na pružanje pomoći onim građanima koji u datom momentu nisu obuhvaćeni postojećim sistemom socijalne zaštite, zbog čega Fondacija, prilikom distribucije sredstava, blisko sarađuje sa lokalnim institucijama socijalne zaštite i mjesnim zajednicama.
Fondacija je u ovom duhu podržala projekat renoviranja stambenog objekta za porodicu ugroženu od poplava u maju 2014. Sindikat OŠ „Dubrave“ poduzeo je aktivnosti za rješavanje stambenog problema porodice, koja je nakon elementarnih nepogoda u maju 2014. godine ostala bez kuće. Osnovna škola „Dubrave“ je preuredila devastirani stan na lokaciji Donje Dubrave koji je u vlasništvu škole. Donirana sredstva su iskorištena za renoviranje i opremanje stana, koji je dodijeljen na dugoročno korištenje porodici.

OBRAZOVANJE I CJELOŽIVOTNO UČENJE

Ljudski kapital obuhvata znanje, vještine i kompetencije utjelovljene u pojedincima i zajednici, a predstavlja osnovni resurs za napredak i razvoj zajednice. Nivo formalnog obrazovanja značajno određuje radni status i zaposlenje. Činjenica je da poslodavci u privatnom sektoru, prije svega, gledaju na kompetencije i iskustvo radnika, a nivo formalnog obrazovanja svakako je osnova za profesionalni razvoj većine. Ipak, u vremenu kada je većina nastavnih planova i programa zastarjela i izgubila relevantnost kada su u pitanju savremeni radni procesi i tehnologije, dodatno obrazovanje i usavršavanje od presudne je važnosti. Zbog toga se postavlja pitanje da li neformalno obrazovanje može adekvatno nadopuniti postojeće formalno obrazovanje i na taj način odgovoriti na potrebe pojedinaca i zajednice.

Grafikon 10: Broj učenika upisanih u I razred OŠ

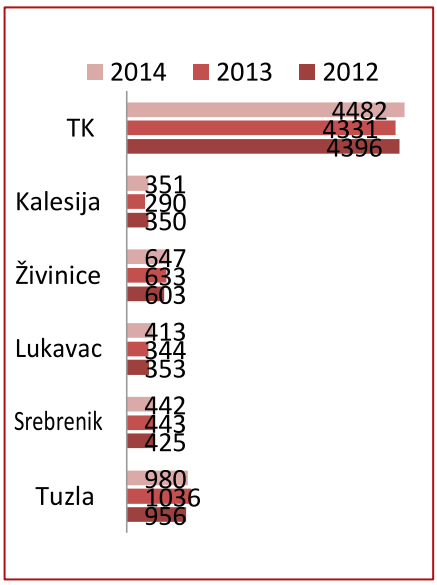

Izvor: Pedagoški zavod TK

Osnovno obrazovanje

Na području TK trenutno djeluje 88 osnovnih škola, od toga je 5 u Kalesiji, 8 u Lukavcu, 8 u Srebreniku, 9 u Živinicama, te 24 u Tuzli.[23] U periodu 2012. – 2014. godine na području TK djeluju 4 ustanove za djecu sa posebnim potrebama, od toga 2 u Tuzli.[24]

Broj djece upisane u osnovne škole na TK je u blagom porastu u 2014. godini i iznosio je 4482, što je više za 3,4% u odnosu na 2013. U 2014. godini je uposleno 3032 nastavnika u osnovnim školama na području TK, što je za 0,9% manje u odnosu na 2013. U Tuzli je ovaj broj u 2014. godini iznosio 678, što je blagom porastu u odnosu na prethodnu godinu. Ukoliko znamo da je 2011. godine bilo uposleno 810 nastavnika, sada je taj broj dosta manji.

U odnosu na prethodne godine, u Srebreniku, Lukavcu i Kalesiji je broj nastavnika u osnovnim školama takođe u blagom porastu, te je u Srebreniku uposleno 316 nastavnika u 2014. godini, u Lukavcu, u istom periodu, 270 nastavnika, u Kalesiji 230, dok je u Živinicama uposleno 410 nastavnika u pomenutom periodu.

Srednje obrazovanje

Na području TK 32 škole provode srednjoškolsko obrazovanje. Broj učenika upisanih u srednje škole ima blagi trend opadanja i tokom 2014. godine je u Tuzli 6894 učenika obuhvaćeno srednjim obrazovanjem, u Srebreniku 1121, Kalesiji 626 i Lukavcu 1125, dok je u Živinicama trend upisanih u porastu za 2,57% i u 2014. godini je bio 1478 učenika obuhvaćenih srednjim obrazovanjem. [25]

2811 redovnih učenika su završili srednjoškolsko obrazovanje u Tuzli u 2014. što je više za 32,1% u odnosu na 2013. U Lukavcu, Živinicama i Kalesiji, u periodu od 2012. do 2014., zabilježen je rast broja učenika koji su završili srednjoškolsko obrazovanje, dok je u Srebreniku evidentiran pad za oko 9% u 2014. godini. [26]

Visoko obrazovanje

18 ustanova provode visoko obrazovanje u TK, od čega je 13 fakulteta pri JU Univerzitet u Tuzli, te četiri fakulteta na privatnom Američkom univerzitetu u Tuzli, te jedna privatna visoka škola.

2014. godine broj upisanih studenata je 11074 što je manje za 5,2% u poređenju na 2013. godinu.[27]

Obrazovanje i perspektive za cjeloživotno učenje

Subjektivni osjećaj građana
Loše, potrebno je odmah reagovati
Zadovoljavajuće, potrebno je održati i poboljšati stanje

Inkluzivno obrazovanje

U svih pet gradova evidentiran je manji broj djece uključenih u inkluzivno obrazovanje.

66 djece koja su uključena u inkluzivnu nastavu u osnovnim i srednjim školama je bilo u Tuzli 2014. godine, što je manje u odnosu na 2013. godinu za 14,3%, a u Srebreniku 27, što je za 10% manje, zatim u Lukavcu 32, što je za oko 8,6% manje u odnosu na prethodnu godinu.

U Živinicama je 47 djece koja su uključena u inkluzivnu nastavu što je za oko 7,8% manje u odnosu na 2013. godinu, dok je u Kalesiji 30 djece, što je za 9,1% manje nego prethodne godine.[28]

Neformalno obrazovanje

U okviru ankete koja je sprovedena tokom istraživanja, samo 8% građana je pohađalo neki dodatni kurs ili trening van programa redovnog formalnog obrazovanja. Uočava se da najveći broj ispitanika koji su pohađali neki kurs van programa formalnog obrazovanja su starosne dobi ispod 65 godina.

Najveći procenat ispitanika, koji nisu pohađali neki dodatni kurs ili trening van programa redovnog formalnog obrazovanja u protekla tri mjeseca je u Tuzli i iznosi 88,2% a najmanji procenat je u Općini Srebrenik (54,4%).[29]

Šta građani čine po pitanju obrazovanja?

- "Okupiti omladinu, prezentirati kvalitetno obrazovanje"
- "Organizovati kurseve"
- "Učiti i raditi na sebi i truditi se prenijeti svoja iskustva na druge"
- "Edukovanje i utjecaj na svijest mještana"
- "Životnom edukacijom"

Obrazovanje odraslih

Na području TK, obrazovanje odraslih vrši se u skladu sa Zakonom o obrazovanju odraslih TK. Obrazovanje i obuku odraslih mogu provoditi osnovne škole, tehničke i stručne škole, škole za obrazovanje odraslih, ustanove za obrazovanje, smještaj i brigu lica s poteškoćama u fizičkom i psihičkom razvoju.[31] Na području TK, obrazovanje odraslih provodi 19 javnih i 3 privatne ustanove. Na osnovu analiza Ministarstva obrazovanja TK utvrđeno je da polaznici muškog spola 3,3 puta više učestvuju u programima obrazovanja odraslih za sticanje srednjeg obrazovanja (obrazovanje za prvo zanimanje, prekvalifikacije i dokvalifikacije) u odnosu na žensku populaciju, te uglavnom osobe koje su već zaposlene i osobe koje imaju saznanja da u inozemstvu sa stečenim drugim stručnim zvanjem mogu lakše naći posao, zatim osobe koje su iz nekog razloga prekidale započeto obrazovanje. Od 126 zanimanja navedenih u Uredbi o izmjeni Uredbe o zaštiti tradicionalnih i starih obrta, (Službene novine FBiH, broj 16/12) tj. u popisu tradicionalnih i starih obrta po vrstama, na području TK omogućeno je obrazovanje samo za 17 vrsta zanimanja.[32]

U mnogim zemljama u razvoju nevladine organizacije ostvarile su značajnu ulogu u promoviranju obrazovanja odraslih i aktiviranju stanovništva kroz uključivanje u razvojne programe. U našoj zemlji djeluje veći broj međunarodnih i domaćih nevladinih organizacija usmjerenih upravo na promoviranje aktivnog građanstva, te kritičkog promišljanja i djelovanja u društvu. Na portalu Nevladinih organizacija NGO.ba trenutno je registrirano 476 nevladinih organizacija u Bosni i Hercegovini, čije primarno djelovanje obuhvata nekoliko širokih područja, poput: ljudskih prava, rada sa manjinama, rada sa ženama i zaštita prava žena, rad sa mladima, očuvanje okoliša i podizanje ekološke svijesti, edukacija i istraživanje i sl. Mnoge nevladine organizacije i udruženja građana u okviru svojih aktivnosti, nude i neki vid obrazovanja odraslih.[30]

Pozitivna priča iz zajednice

Fondacija podržava rad društva edukativnog centra za otvoreno obrazovanje i cjeloživotno učenje "Agora", koja putem programa neformalne edukacije zasnovanih na prinicipima otvorenog obrazovanja osnažuje i jača kapacitete pojedinaca, posebno mladih kao odgovornih građana koji preuzimaju odgovornost za svoj lični razvoj i razvoj zajednice. U prilog tome govori i činjenica da Centar koristeći resurse iz lokalne zajednice svakodnevno promoviše kulturu učenja stvaranjem konkretnih prilika za neformalno obrazovanje građana. Tako je samo u 2015. godini, više od 1000 osoba bilo direktno uključeno u kurseve i obuke iz oblasti poduzetništva, liderstva, stranih jezika, informatike, te muzike i kreativnog rada. Najveći broj korisnika činile su nezaposlene osobe, budući da su edukacije subvencionirane od strane zaitneresovanih međunarodnih i lokalnih donatora. U periodu od januara mjeseca 2015. godine, centar je posjetilo 2102 građana kroz različite aktivnosti koje su se u njemu odvijale. Tako je osmišljena i vođena kampanja od strane mladih članova Agora centra "Stavi UM na MAKSIMUM" i bila usmjerena na promociju kulture učenja i razvoj samoodrživosti edukativnog programa.

OSJEĆAJ BEZBJEDNOSTI

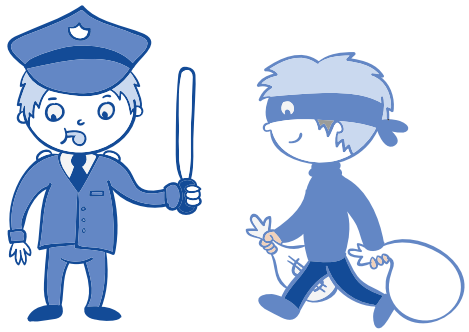

Na osjećaj sigurnosti može utjecati mnogo faktora kao što su strah pojedinca od različitih vrsta kriminala, aktivnosti u zajednici koje stvaraju opći osjećaj sigurnosti, ali i njegovanje povjerenja građana u zajednicu da im u slučaju potrebe može pružiti adekvatnu pomoć i podršku. Javna i lična sigurnost zauzimaju sve veći interes javnosti u proteklom periodu zbog činjenice da veliki broj događaja nasilništva i narušavanja javnog reda i mira, koji, kad se dese, potresaju cijelu zajednicu. Pored toga, nasilje u porodici više i više postaje javni problem, a sa pitanjem sigurnosti u saobraćaju se susrećemo svakodnevno.

Izazov koji stoji pred našom zajednicom se zapravo odnosi na mogućnost prevencije ovih neželjenih pojava, a ne rješavanje njihovih posljedica.

Potrebno je smanjiti na minimum rizične konfliktne situacije koje nastaju u javnom prostoru. Obrazovni sistem, kao i ostale organizacije koje imaju utjecaja na odgoj djece i omladine, mora propagirati vrijednosti i ponašanja koja isključuju nasilje i kriminal.

Vozila u službi Hitne pomoći

U Kalesiji je broj vozila hitne pomoći konstantan i iznosi 7 vozila u periodu 2012. – 2014. U Živinicama je taj broj upola manji sa 12 vozila u 2012. godini, smanjen je broj na 6 vozila u 2014. godini. Prema podacima iz Doma zdravlja Tuzla, broj vozila u službi Hitne pomoći se povećao sa 5 u 2012. na 7 u 2014. u Tuzli.

Broj angažovanih policijskih službenika i vatrogasaca u službi sigurnosti

Broj policijskih službenika u TK je u posljednje tri godine u blagom porastu (za 0,8%) i u 2014. godini je iznosio 1149. Broj policijskih službenika koji pokrivaju Grad Tuzlu je 397, što predstavlja trend smanjenja u periodu od 2009. do 2014. Od svih gradova istraživanja, samo u Živinicama broj policijskih službenika u istom periodu ima trend rasta sa 101 u 2012. godini na 103 u 2014. godini, odnosno 1,9%.

Na području TK, prema podacima MUP-a TK, broj poziva na 122 se u 2014. udvostručio u odnosu na period 2012. Prema Procjeni ugroženosti i Planu zaštite od požara Grada Tuzle, Profesionalna vatrogasna jedinica je brojala 62 vatrogasca u 2015. godini, što je optimalno za provedbu operativnih mjera zaštite od požara. Pored pripadnika Profesionalne vatrogasne jedinice u Tuzli djeluju 2 dobrovoljna vatrogasna društva (DVD) koja broje minimalno po 9 članova pričuvnih vatrogasaca, te DVD „Mladi vatrogasci“, vatrogasne jedinice u pravnim licima i dr .[33]

Broj vatrogasnih vozila u Tuzli je smanjen sa 11 vozila u 2011. godini na 9 vozila u 2014. [34]

Prema Procjeni ugroženosti od požara TK iz februara 2013., općina Kalesija ima jedinicu koju čini 8 obučenih vatrogasaca, dok Lukavac ima jedinicu koju čini 18 obučenih profesionalnih i 12 dobrovoljnih vatrogasaca. Vatrogasno društvo općine Srebrenik broji 14 članova, koji se angažiraju na poziv. Na području općine Živinice sve požare i intervencije iz oblasti PPZ obavlja VDP „Rudnik Đurđevik“, a jedinica broji 25 obučenih pripadnika.

Krivična djela

Najveći broj krivičnih djela u 2014. godini je zabilježen u Tuzli (44,11%), dok je manji broj evidentiran u Živinicama (8,6%), Lukavcu (7,53%), te Srebreniku (6,68%), a najmanje u Kalesiji (3,72%). Broj krivičnih djela ima trend smanjenja 2014. u odnosu na 2012. godinu na području TK za 11%, što se vidi iz grafikona br. 11. U Tuzli se 2014. u odnosu na 2012. broj krivičnih djela smanjio za 15 %, kao i procenat krivičnih djela u kojima su učestvovali maloljetnici za 12%. Broj krivičnih djela u kojima su učestvovali maloljetnici ima trend smanjenja 2014. u odnosu na 2012. godinu na području TK za oko 25%.

Subjektivni osjećaj građana

Loše, potrebno je odmah reagovati

Zadovoljavajuće, potrebno je održati i poboljšati stanje

Grafikon 11. Broj krivičnih djela

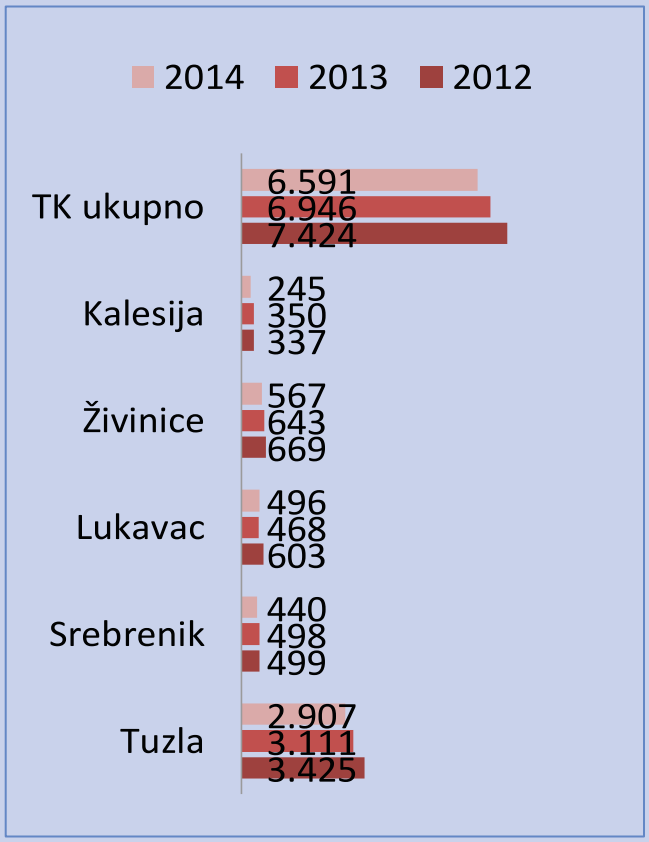

Izvor: MUP TK

Sigurnost u saobraćaju

U periodu od 2012. – 2014. broj saobraćajnih nesreća u TK je u konstantnom opadanju. I pored tendencije opadanja, broj saobraćajnih nesreća je i dalje na visokom nivou; 2720 u 2014. U prosjeku se dogodi 7 saobraćajnih nesreća svaki dan u toku godine, od čega se 3 dogode u Tuzli. Nažalost, na području TK zabilježeno je povećanje povrijeđenih osoba u procentu od 5%, dok broj poginulih u TK ima trend smanjenja od 13,6%.

Broj napada pasa lutalica

Na području TK je ukupno evidentirano 442 napada pasa lutalica u 2014., što je za 1,3 % manje u odnosu na prethodnu godinu. U Živinicama je sa 73 slučaja u 2012. ovaj broj opao na 50 slučajeva, u Lukavcu sa 60 slučajeva u 2012. na 52 slučaja u 2014., dok je u Srebreniku ovaj broj pao sa 23 slučaja u 2012. na 21 slučaj u 2014. Nažalost, u Kalesiji se broj napada pasa lutalica udvostručio u periodu od 2012. – 2014. i iznosi 41. U Tuzli je zabilježeno 180 napada što je za 1,6% više u odnosu na 2013. U 2015. godini je zabilježeno 410 ugriza od čega je 207 ugriza od poznatih vlasnika pasa i 199 ugriza od nepoznatih vlasnika pasa na cijelom području TK.[35]

Sigurna kuća za žrtve nasilja u porodici

Na području TK broj žrtava nasilja u porodici smještenih u sigurnu kuću Vive žene iznosio je 80 slučajeva u 2013. godini, a u 2014. 76 slučajeva ovakvog tipa, odnosno za 4 osobe manje u odnosu na prethodnu godinu. U Tuzli, u periodu od 2012. do 2014. godine broj žrtava nasilja u porodici, smještenih u sigurnu kuću je duplo manji i iznosi 22, dok se u Srebreniku ovaj broj, u istom periodu, pet puta povećao i iznosi 11. U Lukavcu se taj broj spustio na 4 u 2014. godini. U Kalesiji je ovaj broj nepromijenjen te su zabilježena 3 slučaja u pomenutom periodu, dok je u Živinicama zabilježeno 8 slučajeva koji su koristili usluge Sigurne kuće Vive Žene. [36]

Nasilje u školama/Vršnjačko nasilje

Dok u Kalesiji i Lukavcu nije zabilježen niti jedan slučaj nasilja u osnovnim školama u 2014. godini, u Tuzli i Srebreniku je ovaj broj u porastu. U 2014. godini, u Tuzli je evidentirano 11 ovakvih slučajeva što je za 18% više u odnosu na 2012. godinu. U Srebreniku je iste godine evidentirano 6, a u Živinicama 3 slučaja nasilja u osnovnim školama, što je skoro na nivou evidencije iz prethodne godine za ova dva grada.[37]
Broj evidentiranih slučajeva nasilja u srednjim školama na nivou TK je u porastu za 32%. U periodu 2012. – 2014., broj prijavljenih ovakvih slučajeva u Tuzli je, u prosjeku iznosio 9. U 2014. godini, u Srebreniku su zabilježena 3 ovakva slučaja, a u Živinicama 2. U istom periodu je u Kalesiji broj evidentiranih slučajeva nasilja u srednjim školama porastao sa 11 u 2013. godini na 15 u 2014. Broj slučajeva nasilja na Univerzitetu u Tuzli je ostao nepromijenjen u periodu 2012. - 2014. gdje su evidentirana po 2 slučaja nasilja svake godine.[38]

Šta građani čine za svoju zajednicu?

- "Raditi na poboljšanju međuljudskih odnosa"
- "Prijaviti prekršioca zakona"
- "Poboljšati saradnju sa nadležnim institucijama u oblasti sigurnosti"
- "Poštovati zakonske propise"

POZITIVNA PRIČA

MUP-a TK

MUP TK je u periodu mart – maj 2015. godine sproveo istraživanje "Put u sigurnu budućnost" putem anketnog ispitivanja, te su se ispitali stavovi građana o zadovoljsvu radom policije. Cilj ankete je sagledati percepciju, stavove i mišljenje građana i odabranih ciljnih grupa o radu policije, njihovom osjećaju sigurnosti, stepenu povjerenja u policiju, ocjeni saradnje sa policijom.
Anketirano je 1.540 građana, od toga je 505 (32.8%) ženskog spola i 1.023 muškog spola (66.4%), dok se 12 građana (0.8%) nije izjasnilo o spolu.

Zadovoljstvo građana radom policije

Najveći stepen zadovoljstva radom policije imaju građani općina: Živinice (80,95%) i Kalesija (74,00%) - iznad su prosjeka za Tuzlanski kanton (64,94%). Ispod prosjeka za Kanton nalaze se: Grad Tuzla (43,66%), Lukavac (45,39%) i Srebrenik (47,57%).
Procentualno najveći dio građana koji nije zadovoljan radom policije nalazi se u općini Srebrenik (18,45%), dok je nezadovoljstvo radom policije najmanje izraženo na području općine Živinice (2,72%). Djelimično zadovoljstvo radom policije najizraženije je u Gradu Tuzla (47,01%) i općini Lukavac (40,79%) što je prikazano na grafikonu broj 12.

Povjerenje građana u policiju

Građani općina Živinice (80,95%) i Kalesija (76,67%) izrazili su i najveći stepen povjerenja u policiju i iznad su prosjeka za TK, dok je povjerenje građana općina Lukavac (50,66%) i Srebrenik (54,37%), te Grada Tuzla (59,70 %) ispod prosjeka Kantona (grafikon broj 13). Djelimično povjerenje je najizraženije na području općine Lukavac (42,76%), zatim Srebrenika (33,01%) i Grada Tuzla (31,72%).

Ocjena stanja sigurnosti građana

Najveći procenat anketiranih građana na području cijelog TK se izjasnio da je siguran (62,08%). Izuzetno sigurnim izjasnilo se 4,03% građana Kantona i približno ovom procentu izjasnili su se građani općine Kalesija (4,00%). Građani koji se u najvećoj mjeri osjećaju sigurno nalaze se na području općina Živinice (74,83%) i Kalesija (72,67%), što je znatno iznad prosjeka za Kanton. Najveći stepen nesigurnosti izrazili su građani Grada Tuzla (50,75%), općina Lukavac (46,05%) i Srebrenik (38,83%). Izuzetno nesigurno se osjeća 2,86% građana TK, dok 2,40% građana TK smatra da je sigurnosna situacija na području Kantona izuzetno opasna.

Grafikon 12. Zadovoljstvo građana radom policije

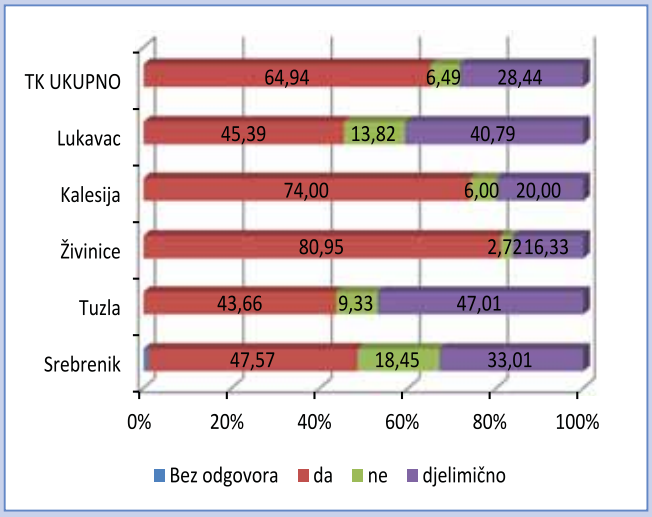

Grafikon 13. povjerenje građana u policiju

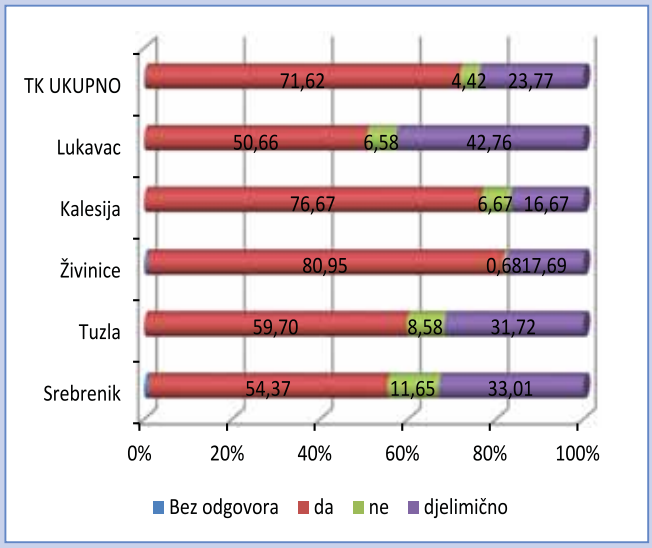

Grafikon 14. Ocjena stanja sigurnosti građana

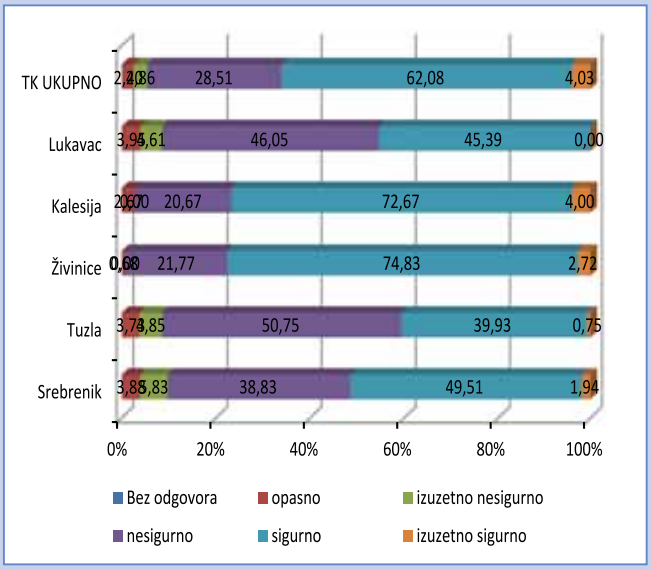

MOGUĆNOSTI ZA POČETAK

Svaki početak je težak, bilo da se radi o odrastanju i prelasku iz jedne razvojne faze u drugu, o selidbi u drugu sredinu, ili o prelasku iz školske klupe na radno mjesto. Koliko će naša zajednica biti poželjna kao mjesto za stanovanje za one koji se osamostaljaju ili mijenjaju prebivalište, zavisi od mogućnosti koje se nude i podrške koja je dostupna onima kojima je potrebna.

Migracioni saldo

U periodu od 2012. do 2014. godine broj odseljenih osoba je bio veći od broja doseljenih u svih pet gradova što je uzrokovalo smanjenje migracionog salda.
U 2014. godini broj odseljenih osoba je bio za 1,3% veći u odnosu na broj doseljenih građana u Tuzli. U Kalesiji je, u istom periodu, broj odseljenih veći za 10% u odnosu na broj doseljenih, u Lukavcu za 19,4%, u Srebreniku za 25,9%, a u Živinicama za 15,6%.[40]

Prirodni priraštaj

Broj novorođenih u 2013. i 2014. godini je bio veći u odnosu na broj umrlih, što znači da TK ima pozitivan prirodni priraštaj. Nakon dvije godine negativnog trenda stope prirodnog priraštaja u 2012. (-40%) i 2013. (-77%), u Tuzli je u 2014. došlo do nagle promjene stope prirodnog priraštaja, te je zabilježen pozitivan trend od 59%. U Lukavcu je negativan trend stope prirodnog priraštaja nastavljen, te se u 2014. godini skoro udvostručio u odnosu na 2012. godinu. U Živinicama prirodni priraštaj opada iz godine u godinu tako da je u 2014. za 62% manji u odnosu na 2012. godinu. Kalesija ima pozitivan trend, kao i Srebrenik, ali je u Srebreniku zabilježen blagi pad prirodnog priraštaja u 2014. godini za oko 11, 76%.[39]
Tuzla je u 2014. godini evidentirala smanjenje populacije starosne dobi do 14 godina za oko 2,7%. Najveću stopu smanjenja ove populacije imala je općina Lukavac, gdje je 2014. godine taj pad iznosio 6,7% , kao i općina Kalesija sa smanjenjem udjela mlade populacije za 6%.

Povratak raseljenih lica

3910 osoba u Tuzli je imalo status izbjeglog ili raseljenog lica, što je manje u 2014. za oko 6,5% u poređenju sa 2013. U 2014., 1008 ovakvih osoba je evidentirano u Lukavcu što je manje za 0,79% u odnosu na prethodnu godinu, a u Živinicama su evidentirane 2352 osobe što predstavlja smanjenje za 4,51% u odnosu na prethodnu godinu. Smanjenje od 2% je evidentirano i u Kalesiji gdje je 1714 osoba u 2014. imala status izbjeglog ili raseljenog lica. Općina Srebrenik je smanjila broj ovih osoba (801) za 14,2% u 2013. godini, te 12,2% u 2014. godini gdje su zabilježene 703 osobe ovakvog statusa.
15 osoba u Tuzli raseljenih i izbjeglih lica je izvršilo uspješan povratak što je 37,5% manje u odnosu na prethodnu godinu. U istoj godini 9 osoba sa ovakvim statusom je izvršilo uspješan povratak u Lukavcu, što je 70% manje u odnosu na godinu ranije. Međutim, u Kalesiji, Srebreniku i Živinicama nije bilo uspješnih povrataka raseljenih i izbjeglih lica u 2014. godini.[41]

Mogućnosti za početak

Subjektivni osjećaj građana

Loše, potrebno je odmah reagovati

Zadovoljavajuće, potrebno je održati i poboljšati stanje

Moguće migracije

Ukoliko bi se pružila prilika, oko 20% građana iz pet gradova bi sigurno napustilo BiH kako bi se trajno nastanili u nekoj drugoj zemlji, dok je naročito velika stopa takvih građana mlađe starosne dobi ispod 31 godine i iznosi 46,6%.
Istovremeno, 55% građana sigurno ne bi napustilo BiH zbog privremenog rada van BiH. Kada je u pitanju populacija starosne dobi ispod 31 godine, njih 58% bi sigurno napustilo BiH zbog privremenog rada.
10% ispitanih građana sigurno bi napustilo BiH zbog studiranja. Najveći procenat onih koji bi sigurno napustili BiH zbog studiranja su osobe starosne dobi ispod 31 godinu, njih 46,6%.
Oko 82% građana u pet gradova ne bi preuzelo konkretne korake za odlazak iz zemlje.
Nešto veća stopa građana koji bi preuzeli konkretne korake za odlazak iz zemlje nalazi se u Tuzli (13,7%), zatim u Živinicama (12,4%) kao i Lukavcu (11,1%), dok se manja stopa građana koji bi preuzeli korake za odlazak nalazi u Srebreniku (3,8%) i Kalesiji (5,8%). Najveći procenat građana koji bi preuzeli konkretne korake za odlazak iz zemlje su osobe mlađe od 31 godinu, njih 28,4%.[42]

Čekanje na posao

44,3% građana su nakon završetka školovanja proveli 6 ili manje mjeseci tražeći posao, a 13,6% građana je tražilo posao između 13-24 mjeseca.
U općini Srebrenik je 50% zaposlenih lica provelo tražeći posao između 7-12 mjeseci, dok oni koji su imali radni status (zaposlen, pripravnik ili volonter) nije pronašlo zaposlenje u roku do 6 mjeseci.[43]

Stupanje u bračnu zajednicu mladih

Broj razvedenih brakova, u većini gradova istraživanja ima negativan trend, osim u Srebreniku i Kalesiji gdje je samo tokom 2013. godine zabilježen pad broja razvoda.
590 brakova je zaključeno u Tuzli tokom 2014. godine te je smanjen za 7,1 % u odnosu na 2013. Općina Srebrenik u istoj godini je zabilježila 169 sklopljenih brakova što je dovelo do smanjenja za 3,4%. Veći su broj sklopljenih brakova u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu, evidentirali Lukavac (5,9%) sa 233 sklopljena braka, Živinice (28,9%) sa 352 sklopljena braka i Kalesija (18,6%) odnosno 198 sklopljena braka. Na području TK se u prosjeku desi jedan razvod dnevno.[44]

Šta građani čine po pitanju mogućnosti?

- "Podsticati samozapošljavanje"
- Podstaći mlade na akcije i bitnost angažmana za dobrobit zajednice"
- "Savjeti mladima da ne odlaze iz lokalne zajednice"
- "Savjeti mladima za bolji život"

Grafikon 15. Kretanje stanovništva do 14 godina starosti prema Općinama- verižni index

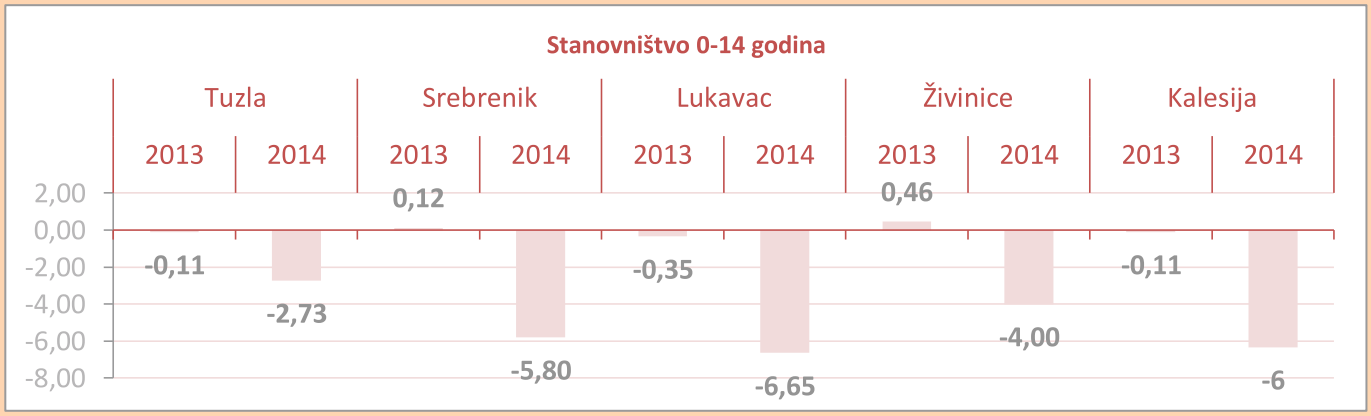

Izvor: FZS

KULTURA I UMJETNOST

Kultura i umjetnost imaju snagu da nas obogate, obrazuju i inspirišu, ali i da nam daju snagu da transformišemo svoje okruženje, da se povežemo jedni sa drugima, sa cijelom zajednicom i sami sa sobom.Zajednički kulturni kapital je naše bogatstvo.

Kulturna produkcija i ulaganje u kulturu

Kulturna produkcija i korištenje kulturnih sadržaja u tuzlanskoj regiji nastavlja sa pozitivnim trendom u posljednjih nekoliko godina.
Ukupan broj posjetilaca na pozorišnim predstavama tokom 2014. godine na području TK iznosio je 48.135, što je više za oko 90% u poređenju na 2013. godinu kada je broj posjetilaca iznosio 25.300.[45]
Izdvajanja za kulturu u 2013. godini na području TK iznosila su 3.137.626,6 KM i povećana su za oko 1,2% u odnosu na 2012. godinu kada su izdvajanja iznosila 3.100.364,7 KM. Izdvajanja za kulturu na području TK tokom 2014. godine iznosila su 2.964.994,4 KM, što je manje za oko 5,5% u poređenju na izdvajanja tokom 2013. godine.[46]

Muzičko obrazovanje

Na području TK dostupno je 7 muzičkih škola osnovnog obrazovanja. Na području TK 856 učenika pohađa osnovno muzičko obrazovanje u 2014. godini što je više za 4,7% u odnosu na 2013.
Od svih pet gradova istraživanja samo Lukavac i Kalesija nemaju osnovnu muzičku školu, a ostali gradovi imaju po jednu školu za osnovno muzičko obrazovanje. Broj učenika koji pohađaju osnovnu muzičku školu je u porastu u Tuzli i Živinicama, kao i na području cijelog TK u periodu od 2012. do 2014. godine. U 2014., u Srebreniku je došlo do smanjenja broja učenika za 10,3% u osnovnoj muzičkoj školi u odnosu na 2013. godinu.
Prema MONKS-u, u svim općinama na području TK, samo jedna srednja muzička škola je dostupna učenicima i nalazi se u Tuzli. Broj učenika u srednjoj muzičkoj školi u Tuzli se smanjio za 18,7% u periodu 2012. – 2014., te je 108 učenika u 2014. godini pohađalo ovu školu.
Postojanje kulturnoumjetničkih društava je veoma važno za unapređenje kulturnog razvoja određene regije. Na području TK je došlo do povećanja broja KUD-ova u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu sa 25 na 32 (21,9%). U istom periodu, u Tuzli je broj KUD-ova porastao sa 6 na 8 (za 25%), u Lukavcu sa 4 na 6 (33,3%), u Živinicama sa 1 na 3 (66,7%), u Kalesiji sa 4 na 5 (20%), dok u Srebreniku postoji samo jedno Kulturno umjetničko društvo u istom periodu.[47]

Kultura i umjetnost

Subjektivni osjećaj građana

Loše, potrebno je odmah reagovati

Zadovoljavajuće, potrebno je održati i poboljšati stanje

Finansijski izdaci građana na kulturu

Kada su u pitanju ukupni izdaci domaćinstava na odlazak na različite kulturne događaje, prema anketnom istraživanju, najveći procenat domaćinstava koji nisu ništa potrošili na kulturu su u Tuzli (25,1%) i Lukavcu (32,1%), dok takvih domaćinstava nije bilo u Kalesiji i Srebreniku. Istovremeno, najveći procenat domaćinstava koji su izdvajali preko 50 KM za kulturu nalazi se u Tuzli. Najviše građana koji su izdvajali na kupovinu knjiga i časopisa preko 200 KM nalaze se u Živinicama (14,6%), dok su u ostalim gradovima izdvajanja u toj visini u manjim procentima. Veliki procenat građana koji nisu ništa izdvajali na kupovinu knjiga i časopisa nalazi se u Lukavcu, a sa stopom od 24,7%, kao i u Tuzli sa stopom od 23,7%.

Šta građani čine u oblasti kulture i umjetnosti?

- "Članica sam folklorne sekcije Aktiva žena i vokalnog ansambla"
- "Predsjednica sam folklorne sekcije u KUD-u"
- "U inicijativnoj grupi pjevamo u ansamblu i članica sam folklorne sekcije"
- "Nastavljam sa edukacijom iz različitih oblasti"

Pozitivna priča iz zajednice

Podrškom iz Fonda Volim Tuzlu želimo ojačati rad civilnog sektora i potaknuti organizacije civilnog društva na realizaciju različitih projekata s ciljem izgradnje zajedništva, razvoja demokratskog društva, promocije volonterizma i aktivizma, rješavanja problema građana, a posebno marginaliziranih skupina, i sl. Godišnje se podrži do 10 projekata u iznosima do 2.000 KM. U ovom duhu, Fondacija je 2014. i 2015., podržala festival umjetnosti „ARTz" koji je organizovan sa ciljem promocije mladih umjetnika iz BiH. Sedmodnevni program festivala sa cjelovečernjim aktivnostima i popratnim muzičkim radionicama su bili besplatni. U sklopu festivala, posjetioci su mogli uživati u jazz koncertima, baletnim nastupima, ambijentalnom pozorištu, kinu na otvorenom kao i promocijama knjižnih uradaka. Orginalni programski sadržaji festivala su nastali kao potreba mladih umjetnika za inovacijama u kulturi i podizanju kulturnih sadržaja na viši nivo. Preko 500 građana je posjetilo festival.

ŽIVOTNA SREDINA I OKRUŽENJE

Kvalitet životne sredine u velikoj mjeri utječe na kvalitet života građana. Očuvanje ukupnog ekosistema predstavlja najveće ulaganje u održivost i buduće generacije.

Voda

Govoreći o kvalitetu voda, stanje na području TK je generalno nezadovoljavajuće. Teško hemijsko i mikrobiološko zagađenje Spreče, njenih pritoka i akumulacije Modrac, kao jedne od najvećih BiH akumulacija, potvrđeno je i analizama nadležnih agencija. U posljednje vrijeme na značaju dobijaju i problemi zaštite od voda (poplava), koji sve češće uz ogromne materijalne štete, direktno ugrožavaju i ljudske živote i koče privredni razvoj. Neadekvatna obrada otpadnih voda je i na području TK prepoznata kao jedan od glavnih okolišnih problema. Kompletni i objedinjeni podaci monitoringa bioloških i hemijskih karakteristika kvaliteta voda ne postoje, niti postoji sistem njihovog praćenja, nego se, po trenutnoj raspodjeli nadležnosti, praćenje vrši od strane federalnih institucija. Dužinom od 147,3 km i površinom sliva od 1.932 km^2, Spreča je najveća pritoka rijeke Bosne, a sliv rijeke Spreče je najznačajniji vodni resurs u TK (obuhvata 8 općina). Samo u slivu akumulacije Modrac, koji je dio sliva rijeke Spreče, u 110 naselja živi oko 130.000 stanovnika (direktno uz akumulaciju oko 25.000 stanovnika).[49]

Zrak

Godišnja granična vrijednost za sumpordioksid iznosi 50 µg/m^3 prema propisima FBiH.

Prosječna godišnja koncentracija sumpordioksida u Tuzli, mjerena na lokalitetima Skver, BKC, Bukinje, Bektići i Cerik tokom 2012. godine iznosila je 53,2 µg/m^3, dok je tokom 2013. godine iznosila 71,4 µg/m^3, što je za 34,1% više nego prethodne godine. Na istim lokalitetima, prosječna godišnja koncentracija sumpordioksida u 2014. iznosila je 65,9% i manja je za oko 7,6% u poređenju sa prethodnom godinom.[48] Na zagađenost zraka u velikoj mjeri utječe vrsta grijanja koju građani upotrebljavaju tokom zimskog perioda.

Prema anketnom istraživanju veliki je procenat domaćinstava koji koriste sopstveno grijanje. Najveći procenat domaćinstava koji koriste sopstveno grijanje nalazi se u Živinicama (97,8%) i Lukavcu (80,2%), a nešto manji procenat takvih domaćinstava nalazi se u Tuzli (50,2%), Kalesiji (65,2%) i Srebreniku (69,6%). Domaćinstva u najvećoj mjeri koriste ugalj i drvo kao ogrijev, dok je veoma mala stopa domaćinstava koja koriste neke druge vrste ogrijeva, poput peleta, solarne energije, struje. U komunikaciji sa općinskim službama u svim gradovima, dobili smo informaciju da je oko 20 domaćinstva u Srebreniku priključeno na solarne kolektore, te 3 domaćinstva u Kalesiji. U okviru anketiranja građana, saznali smo da oni koji koriste centralno grijanje u najvećem procentu su u potpunosti zadovoljni tom uslugom u skoro svim gradovima, osim u Srebreniku, gdje je zadovoljstvo ispitanika centralnim grijenjem podijeljeno.

Grafikon 16: Prosječna godišnja koncentracija sumpordioksida u Tuzli (µg/m^3)

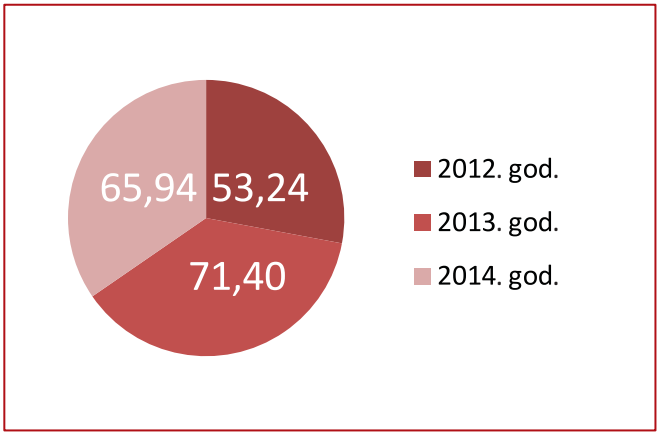

Izvor: Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice

Životna sredina

Subjektivni osjećaj građana

Loše, potrebno je odmah reagovati

Zadovoljavajuće, potrebno je održati i poboljšati stanje

Grafikon 17. Površine zagađene minama (m^2)

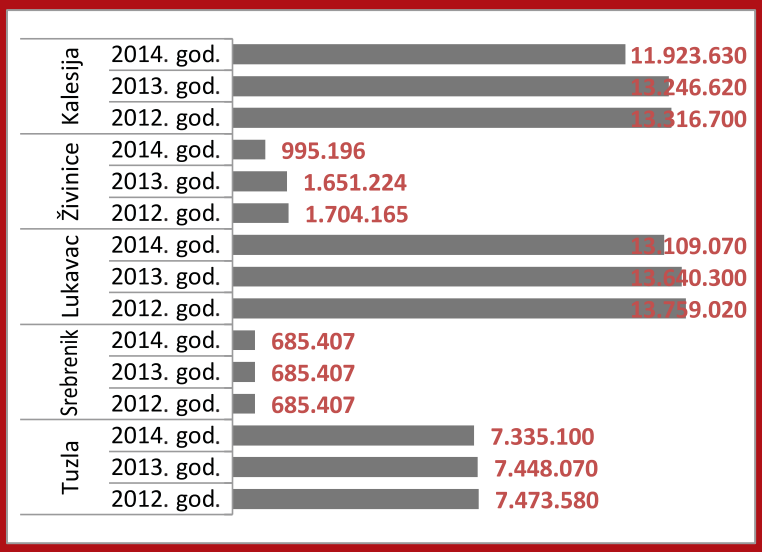

Izvor: MAC RU Tuzla

Zemljište

Površine zagađene minama su tokom 2012.-2014. godine smanjene u skoro svim gradovima, osim u općini Srebrenik gdje je površina zagađena minama ostala nepromijenjena. Najveću zagađenost minama ima općina Lukavac i Kalesija, dok najmanju zagađenost minama ima općina Srebrenik.[50]

Stavovi građana prema životnoj sredini i komunalnim uslugama

Najviše zadovoljnih građana sa izgledom parkova i drugih zelenih površina je u Živinicama (18%), zatim u Srebreniku sa stopom od 15,2%. Najveći broj potpuno nezadovoljnih građana izgledom parkova je u općini Lukavac, sa stopom od 19,8%.

Najveći udio korisnika komunalne usluge odvoza smeća nalazi se u Gradu Tuzla (92,9%), zatim u općini Lukavac (88,9%) te u općini Živinice (82%), dok je najmanja stopa korisnika usluge odvoza smeća u općini Srebrenik (43%) i općini Kalesija (65,2%). Građani koji koriste komunalnu uslugu odvoza smeća su u najvećem procentu zadovoljni ovom uslugom[51].

Građani u svih pet gradova su uglavnom zadovoljni ili su u potpunosti zadovoljni osvjetljenošću ulica, a najveći procenat takvih ispitanika je u općini Lukavac.

U većini slučajeva građani zauzimaju neutralan stav (niti zadovoljni niti nezadovoljni) po pitanju zadovoljstva održavanja čistoće ulica i javnih mjesta. Najveći procenat zadovoljnih građana sa održavanjem čistoće ulica i javnih mjesta nalazio se u Kalesiji (26,1%) i Tuzli (25,1%).

Kako ti možeš doprinijeti?

- "Utjecati na mlade u smislu značaja očuvanja životne sredine"
- "Vlastitim primjerom doprinositi zaštiti životne sredine"
- "Čišćenje područja oko svoje bliže okoline"
- "Inicirati nadležne da povedu više računa o oblasti okoliša i životne sredine"
- "Odlaganje smeća na predviđena mjesta"
- "Prijava nadležnim službama divljih deponija, lica koja odlažu smeće"
- "Apelovanje na mještane da čuvaju okolinu"
- "Volonterski rad na čišćenju deponija uređenja okoline"
- "Organiziranje akcija uređenja i čišćenja"

RAD I ZAPOŠLJAVANJE

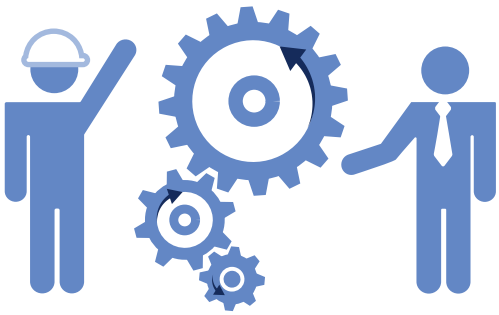

Raspoložive mogućnosti za zapošljavanje mogu doprinijeti opštem osjećaju vitalnosti u zajednici. Stabilan profesionalni razvoj i sigurno radno mjesto osnova su i za međugeneracijsku solidarnost. Također, nivo ekonomske aktivnosti stanovništva i zaposlenosti utječu i na razvoj javnog sektora s obzirom da samo zaposlene osobe doprinose javnim prihodima, bilo kroz direktno ili indirektno oporezivanje. Ekonomskom razvoju zajednice jednako doprinosi i volonterski rad svakog pojedinca u zajednici.

Zapošljavanje

Prosječan broj zaposlenih u Gradu Tuzla tokom 2013. godine iznosio je 31.558, što je manje u odnosu na 2012. godinu za 1,62%, dok je prosječan broj zaposlenih u 2014. godini iznosio 31.284 i manji je za oko 0,9% u poređenju na 2013. godinu. U 2014. godini su općine Srebrenik, Kalesija, Lukavac i Živinice zabilježile rast prosječnog broja zaposlenih, što je prikazano na grafikonu 18. Najveći stepen zaposlenosti tokom 2012.-2014. godine imala je Tuzla, dok je najmanji stepen zaposlenosti imala općina Kalesija.[52] Prema provedenoj anketi tokom istraživanja, 68,8% građana rade u svojoj struci u Gradu Tuzla, 65% u Živinicama, dok značajno manji procenat građana radi u svojoj struci u općini Srebrenik i iznosi 6,3%.

Nezaposlenost

Najveći pad ukupnog broja nezaposlenih osoba je u 2015. godini, tako da je stepen nezaposlenosti u 2014. iznosio 54,8%, što je manje za 0,3%, pri čemu je učešće mladih od 15-29 godina iznosio 34,68% iste godine u TK. U Tuzli je 2015. godine ukupan broj nezaposlenih porastao za 2,2% u odnosu na 2014. godinu, a učešće mladih od 15-29 godina starosti je 34,68%. Živinice u istom periodu bilježe pad ukupnog broja nezaposlenih za 4,3%, kao i Lukavac u iznosu od 1,3%, dok je taj broj u Srebreniku povećan za 0,05% u 2015. u odnosu na prethodnu godinu. Kalesija također bilježi pad stepena nezaposlenosti za 2,2%.[53]

Radna aktivnost

Nezaposlene osobe koje aktivno traže posao su u najvećem procentu mladi do 31 godine (22,7%)[54]. Prema Anketi najveća stopa nezaposlenih, ali aktivnih tražioca posla, nalazi se u Lukavcu (17,3%), zatim u Živinicama (15,7%), te u Kalesiji sa stopom od 13%. Najveći procenat osoba koje nisu zaposlene i koje uopšte ne traže posao bio je u Kalesiji (21,7%) dok je najmanja stopa takvih građana bila u Tuzli (6,6%).

Grafikon 18. Kretanje prosječnog broja zaposlenih –verižni indexi

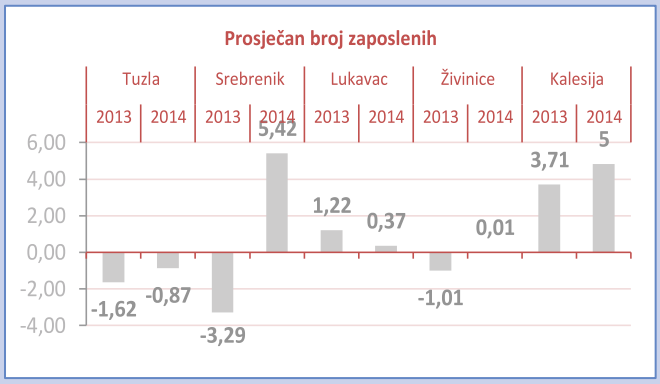

Izvor FZZPR

Subjektivni osjećaj građana

Loše, potrebno je odmah reagovati

Grafikon 19. Da li redovno primate plaću? (Samo; Zaposlen, Pripravnik, Volonter)

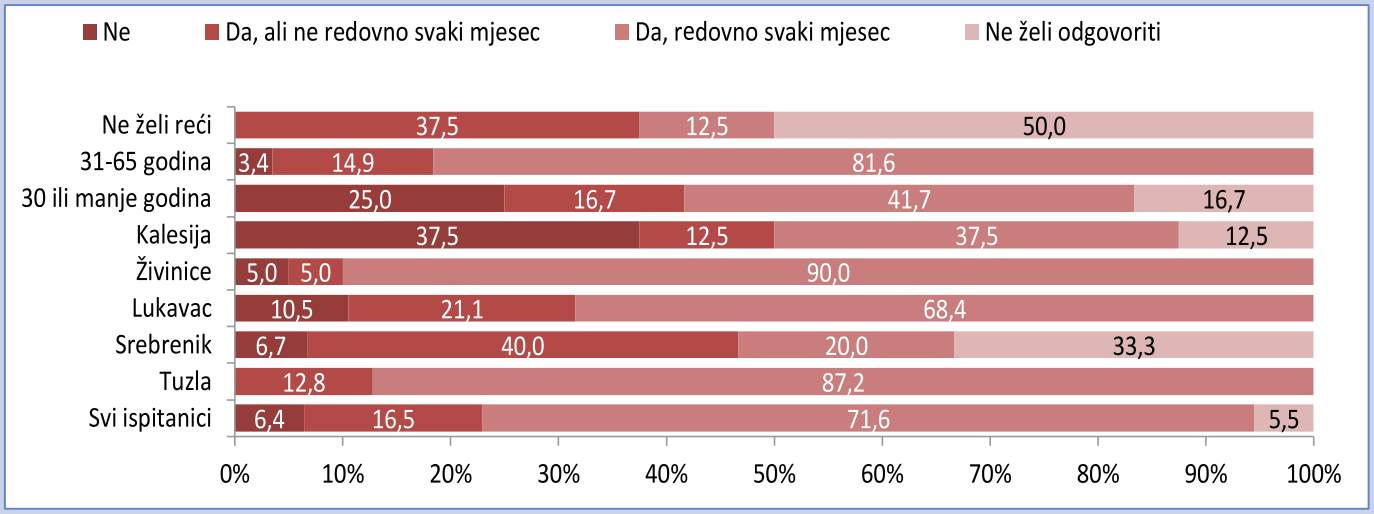

Izvor: Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015./ 2016.

Plaće i doprinosi

71,6% ispitanih građana prima redovno plaću svaki mjesec.[55] Prema anketnom ispitivanju najveći procenat građana koji ne primaju plaću nalazi se u općini Kalesija sa stopom od 37,5%, nakon Kalesije u Lukavcu sa stopom od 10,5%. 68,2% građana poslodavac redovno uplaćuje ostale obavezne doprinose na plaću u svim gradovima istraživanja. U Gradu Tuzla nije bilo onih koji redovno ne primaju plaću. Najveći procenat poslodavaca koji redovno ne uplaćuju obavezne doprinose je u Srebreniku (33,3%), te u Kalesiji (28,6%). Takvih slučajeva nije bilo u Lukavcu, dok je u Tuzli taj procenat 2,1%.

Kako ti možeš doprinijeti?

- "U firmi u kojoj trenutno radim, zaposlio sam 8 omladinaca i u budućem periodu pokušat ću još"
- "Podržati ljude koji otvaraju nova radna mjesta"
- "Poboljšati, napraviti saradnju između što više raznih udruženja"

Pozitivna priča iz zajednice

Usklađivanje sistema obrazovanja u Bosni i Hercegovini sa principima Evopske Unije neophodno je provoditi u kontinuitetu kako bi se održala potpuna konkurentnost domaćih univerziteta na tržištima izvan Bosne i Hercegovine, te na tom putu poseban značaj ima javno-privatno partnerstvo u oblasti obrazovanja, čemu na području Tuzlanskog kantona treba dati posebnu pažnju. Vlada Tuzlanskog kantona najavila je da će u saradnji sa USAID Sida GOLD projektom nastaviti provođenje usklađivanja obrazovnih politika sa potrebama tržišta. To će biti značajna podrška privredi, ali i način da se mladi ljudi zadrže u Bosni i Hercegovini. Prema navodima Zavoda za zapošljavanje TK česte su situacije da radna snaga nije obučena za konkretne poslove za poslodavca. Dobar primjer iz prakse GOLD projekta je obuka kovača u firmi ˝UNIS TOK˝ u Kalesiji, gdje je 100 osoba prošlo obuku za kovače, a sve se realizovalo u saradnji Srednje mješovite škole Kalesija, Elektrotehničke škole iz Tuzle i Federalnog zavoda za zapošljavanje (izvor „okrugli sto na temu javno-privatnog partnerstva u obrazovanju", Tuzla maj 2016.)

PRIPADNOST I VODSTVO

Društvena i politička uključenost građanstva u život zajednice i "zdravi" društveni odnosi koji se razvijaju među ljudima u zajednici, doprinose jačanju osjećaja međusobnog povjerenja, saradnje i osjećaja pripadnosti zajednici. Direktni mehanizmi učešća građana u procese donošenja odluka od javnog interesa kroz općinska vijeća, te indirektni oblici učešća putem lokalnih i opštih izbora, samo su osnova za formiranje upravnih mehanizama i podjelu političke moći. Ostali oblici učešća, preko mjesnih zajednica, neprofitnih organizacija, udruženja i fondacija, te direktno putem pokretanja različitih građanskih inicijativa i projekata, u ciljanim gradovima nisu dovoljno vidljivi i moraju biti snažnije promovisani i afirmisani od strane javnosti.

Glasanje na izborima

Najveća stopa izlaznosti na Opće izbore 2014. je u Živinicama. Stopa izlaznosti na Opće izbore u TK iznosila je 53,7%. U općini Živinice 56,4 % građana je izašlo na Opće izbore 2014. Dok je u Lukavcu taj procenat bio 52,6%, u Srebreniku je 51,1%. Najmanja stopa izlaznosti na Opće izbore u 2014. je bila u Kalesiji (50,7%), kao i Tuzli (46,78%).

Stopa izlaznosti na Opće izbore u Tuzli je opala sa 51,67% 2010. godine na 46,78% 2014. godine.[56]

Članstvo u organizacijama civilnog društva

Prema provedenoj anketi sa građanima tokom istraživanja, njih 12,8% je izjavilo da je član/ica nekog udruženja. Njih 20,1% je izjavilo da je u članstvu neke političke partije.

Udruženja

Ukupan broj udruženja registrovanih u Ministarstvu pravosuđa TK je 2327 u 2014. što predstavlja povećanje za 5,1% u odnosu na prethodnu godinu. Njih 986 je registrovano u Tuzli, 137 u Srebreniku, 225 u Lukavcu, 216 u Živinicama, te 108 u Kalesiji[57].

U Federalnom ministarstvu pravde 2014. godine ukupno je registrovano 1572 udruženja, od čega je 57 iz TK. Njih 42 je registrovano u Tuzli, po jedno udruženje u Živinicama i Srebreniku, a iz Lukavca i Kalesije nema registrovanih udruženja na nivou FBiH.

Broj registrovanih fondacija kod Federalnog ministarsta pravde FBiH je 145, pri čemu je iz TK 8, odnosno u Tuzli 7 i jedna u Lukavcu u 2014. godini.[58]

Prema podacima iz Registra Ministarstva pravde BiH na području BiH je registrovano 1799 udruženja, od kojih je 36 izbrisano iz Registra ili prestalo sa radom.U ovom Ministarstvu registrovano je 105 udruženja sa područja TK u 2014. godini, od čega je iz Tuzle 89, Lukavca 3, Živinica 7, a sa područja Srebrenika i Kalesije nema registrovanih udruženja u ovom Ministarstvu.

Ukupan broj registrovanih fondacija kod Ministarstva pravde BiH je 136, od čega je njih 8 sa područja TK, odnosno 4 na području Tuzle i 1 iz Lukavca.

Nijedan od navedenih registara ne vodi evidencije prema oblasti rada udruženja i fondacija pa je veoma teško imati kompletan uvid u tematske oblasti kojima se isti bave.

Grafikon 20. Broj registrovanih na općim izborima

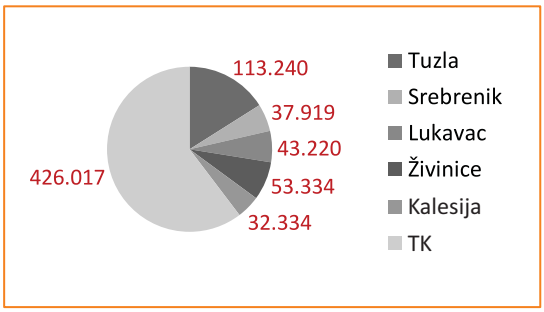

Izvor: CIK

Pripadnost i vodstvo

Subjektivni osjećaj građana

Loše, potrebno je odmah reagovati

Zadovoljavajuće, potrebno je održati i poboljšati stanje

Volontiranje

U okviru ankete, na pitanje o volontiranju, građani su izjavili da, u protekla tri mjeseca, uglavnom nisu davali doprinos dobrovoljnim radom za zajednicu u okviru neke organizacije ili van nje. Građani koji su u najvećem broju dali određeni doprinos zajednici nekim vidom volontiranja su osobe mlađe starosne dobi (30 ili manje godina).

Filantropija

Kada su u pitanju novčana darivanja kao vid doprinosa nekoj humanitarnoj organizaciji ili humanitarnoj akciji, anketnim ispitivanjem smo doznali da je najveći procenat takvih građana bio u Kalesiji (78,3%), dok je najmanji procenat bio u Srebreniku (15,2%). Građani koji su darivali određene finansijske donacije, u većini gradova, najčešće su donirali sredstva u visini do 50 KM (88,8%), osim u Srebreniku gdje su češće to bila finansijska sredstva preko 50 KM (60%).

Kako ti možeš doprinijeti?

- "Obavezno izlazim na izbore"
- "Podstaknuti žene da se uključe u rad udruženja penzionera"
- "Volontiram u svim organizacijama koje postoje u mojoj MZ"
- "Pokušati aktivirati građane i institucije za poboljšanje svih oblasti o kojima je vođena diskusija tokom istraživanja i dalje raditi u svojoj MZ"

Pozitivna priča iz zajednice

Organizacija za djecu i mlade „Osmijeh za Osmijeh" je nastala kao rezultat dobro vođenog projekta Fondacije tuzlanske zajednice od 2007. godine u saradnji sa švedskom organizacijom Unga Ornar i uz podršku Olof Palme Centra iz Švedske. Pod nazivom „Mali lideri u zajednici", projekat se provodio od 2004.-2011. godine, s ciljem organizovanja djece i mladih u uzrastu od 9-14 godina, u manjim ruralnim zajednicama u Tuzli, oko tri osnovne vrijednosti: demokratija, jednakopravnost i tolerancija. Fondacija je organizovala djecu u saradnji sa školama, a nakon toga i sa društvenim domovima i centrima kako bi se jačao osjećaj pripadnosti mladih u zajednicama u kojima žive. Mladi lideri su kroz interaktivne obuke i ljetne kampove, te studijske posjete sličnim organizacijama mladih u BiH i Švedskoj, jačali vještine i sticali praktična znanja o ulozi vođe, ulogama članova tima, timskom radu, organiziranju volonterskih akcija za dobrobit zajednice. Nakon što je postala nezavisna organizacija u januaru 2011. godine sve svoje aktivnosti Osmijeh za Osmijeh temelji i dalje na principima demokratije, tolerancije i jednakopravnosti, a inspiraciju za rad sa djecom pronalazi u UN Konvenciji o dječijim pravima.

LOKALNA MOBILNOST

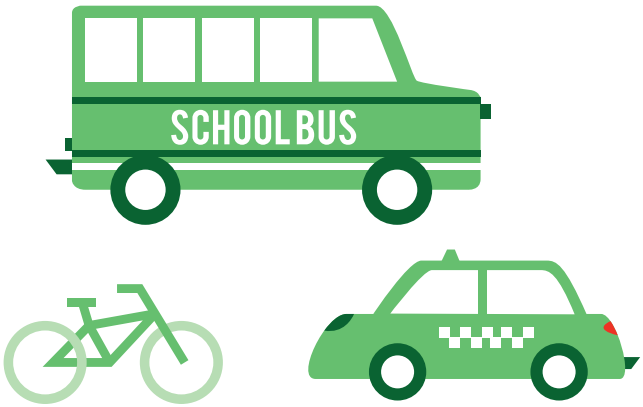

Oblik lokalnog transporta koji koriste građani postaje sve važniji faktor za zajednicu kada se govori o zaštiti okoline i stvaranju ugodnijeg životnog ambijenta. Ključni pokazatelji obuhvataju upotrebu alternativnog prijevoza, upotrebu javnog prijevoza, dijeljenje prijevoza i druge oblike transporta koji su manje štetni za okoliš. Suštinski, smanjenje udjela privatnih automobila u ukupnom prijevozu građana, uz korištenje drugih oblika transporta, predstavlja jedan od najznačajnijih izazova kako za sve gradove u Evropi, tako i za tuzlansku regiju. Urbana mobilnost građana se uglavnom odvija privatnim automobilima i autobusima gradskog prijevoza. Pored toga, korištenje bicikla je sve češći oblik prijevoza, pogotovo kod mlađe populacije.

Privatna vozila i dijeljenje prijevoza

Stanovništvo se sve više prevozi vlastitim putničkim vozilom ili korištenjem usluga taksi službi.

Broj registrovanih automobila tokom 2014. godine na području TK iznosio je 127.591, što je manje u odnosu na 2013. godinu za oko 0,5%, ali je broj taxi vozila u TK povećan za oko 9% u poređenju na 2013[59]. Kada je u pitanju broj registrovanih automobila u 2014. godini, pad je evidentiran u Živinicama (10,1%) i Lukavcu (3,86%), dok je u Srebreniku, Tuzli i Kalesiji zabilježen porast registracija u poređenju na godinu ranije.[60] Prema anketnom istraživanju građani iz Kalesije koji koriste automobil, njih 90% dijeli prijevoz sa nekim od komšija ili kolega. Kada su u pitanju Živinice, nešto je veća stopa onih koji ne dijele prijevoz sa komšijom ili kolegom (46,5%) u odnosu na one koji prijevoz dijele ponekad (11,6%) ili redovno (25,6%).

Građani iz Srebrenika u većem procentu dijele prijevoz (77,8%) sa komšijama ili kolegama.

Vrijeme potrebno za odlazak na posao

Najmanje vremena (30 ili manje minuta) za dolazak i odlazak sa posla treba građanima koji žive u općini Lukavac (njih 49,4%), zatim koji žive u Tuzli (23,2%), te općini Kalesija (20,3%).[61]

Gradski prijevoz najviše koriste osobe starosne dobi 30 ili manje godina (85,2%), dok ga najmanje koriste osobe starosne dobi preko 65 godina. U Gradu Tuzla se za odlazak na posao građani u približno jednakom procentu služe gradskim prijevozom (31,8%) i automobilom (32,2%). Gradski prijevoz se najviše koristi u općini Kalesija (76,8%), zatim u Lukavcu (56,8%), te Živinicama (52,8%). Najveći procenat potpunog zadovoljstva uslugom gradskog prijevoza nalazi se u Živinicama (29,8%), kao i u Srebreniku sa stopom potpuno zadovoljnih građana od 27,5%.[62]

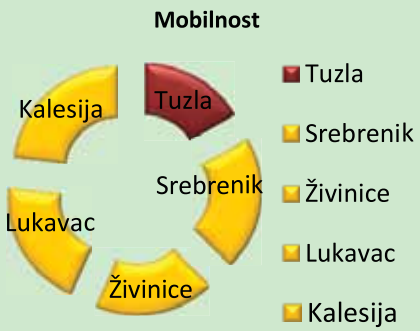

Subjektivni osjećaj građana

Loše, potrebno je odmah reagovati

Zadovoljavajuće, potrebno je održati i poboljšati stanje

Lokalni putevi

Najveći broj kilometara novih asfaltiranih lokalnih puteva, u periodu 2012.-2014., imala je općina Srebrenik sa prosjekom od 138 km, zatim Lukavac sa prosjekom od 126 km, dok je najmanje kilometara novo izgrađenog lokalnog puta u općini Živinice (21 km). Broj kilometara novih asfaltiranih puteva u Tuzli je 69 km u pomenutom periodu, a u Kalesiji 35 km.[63] Kada je u pitanju zadovoljstvo građana održavanjem lokalnih puteva, najveći procenat građana u svim gradovima ima neutralan stav (33,6%), dok je njih 18,3% potpuno nezadovoljno lokalnim putevima. Veliki procenat potpuno nezadovoljnih građana lokalnim putevima je u općini Živinice (23,6%) i Gradu Tuzla (22,3%).[64]

Korištenje bicikla

Podaci za dužinu namjenski uređenih biciklističkih staza na području gradova su nepoznati. U okviru ankete smo saznali da 19% građana koristi bicikl, dok je njih 75% odgovorilo da uopšte ne koristi. U poređenju na ostale gradove istraživanja, Kalesija ima najveći broj građana koji koriste bicikl (40,6%). U najvećem broju bicikl koriste osobe starosne dobi mlađe od 31 godinu, njih 53,3%.[65]

Planinarenje

Građani mlađi od 31 godinu (5,7%) imaju veću naviku planinariti u odnosu na stariju populaciju preko 31 godinu starosti. Najveći broj takvih građana se nalazi u Kalesiji (7,2%), a najmanji broj u Živinicama (2,2%). U Srebreniku postoji 6 namjenski uređenih staza za pješačenje dužine po 15 km, taj broj je povećan za 2 staze u 2015. godini, te dužina namjenskih staza iznosi 120 km. [66] U Tuzli je primjetan pad dužine namjenski uređenih staza za pješačenje u periodu 2012. – 2014. godine sa 28 km na 25 km.[67] Živinice imaju 20 km više uređene staze u 2014. godini u odnosu na 2012. godinu, tj. trenutno je dostupno 68 km uređenih staza. [68] U Kalesiji u 2014. godini broj uređenih staza za pješačenje iznosi 14 km. [69]

Parking mjesta za osobe sa invaliditetom

Broj osiguranih parking mjesta za osobe sa invaliditetom se iz godine u godinu povećava, te je zabilježeno 64 parking mjesta u 2014. godini što je za 3,1% više u odnosu na 2013. godinu. U 2015. godini u Tuzli postoji 68 parking mjesta za osobe sa invaliditetom, što je 5,9% više u odnosu na 2014.[70] Prema podacima Općine Srebrenik broj parking mjesta za osobe sa invaliditetom se povećao u 2014. godini za 20% u odnosu na prethodnu godinu, te je zabilježeno 20 ovakvih parking mjesta u 2014. godini. Broj osiguranih parking mjesta za osobe sa invaliditetom u općini Kalesija se nije mijenjao u periodu 2012. – 2014. godine i iznosi 10 mjesta. Istovremeno, broj osoba sa invaliditetom koje imaju izdate dozvole za parking mjesta u Tuzli se smanjuje u periodu 2012. – 2014. godine, te je u 2014. godini 17 osoba imalo ovu dozvolu što je za 5,6% manje u odnosu na 2013. godinu. Broj osoba sa invaliditetom koje imaju izdate dozvole za parking mjesta u Srebreniku se povećao u 2014. godini za 82% u odnosu na 2013. godinu. U Živinicama niti jedna osoba sa invaliditetom nema izdatu dozvolu za parking u 2014. godini, iako je u 2013. godini bilo 15 takvih osoba. U Kalesiji se taj broj u 2014. godini povećao sa 5 na 12 prethodne godine.[71]

Kako ti možeš doprinijeti?

- "Inicirati završetak regionalnog puta kroz MZ"
- "Pomoći organizaciono pri realizaciji projekata infrastrukture"
- "Planirati da se radi nešto na izgradnji pješačke staze"
- "Asfaltirati lokalne puteve"
- "Lično ću se zalagati da uredim centar MZ i asfaltiram dio puta u svojoj MZ"
- „Insistirati na bezbjednom dolasku djece do škole"

Pozitivna priča iz zajednice

Fondacija tuzlanske zajednice je putem Fonda za Aktivne zajednice koji je namjenski fond za unapređenje naselja i mjesnih zajednica koje su uključene u Mrežu aktivnih zajednica podržala projekat „Asfaltiranje puta EU Jezero Šerići" 2013. godine u Živinicama, mjesto Šerići. Ovim projektom urađena je sanacija dijela putne komunikacije između Omladinskog centra i sportskih terena. U realizaciji projekta je učestvovalo 34 volontera MZ Šerići. Uređeno je i asfaltirano 25 m puta, postavljeni su ivičnjaci, urađeni su i odgovarajući kanali za odvođenje oborinskih voda i samim tim je riješen problem površinskih voda i uspostavljena bolja i neometana putna komunikacija između Omladinskog centra „Šerići" i Sportskog terena „Maoča" koju svakodnevno koristi oko 1100 osoba.

EKONOMIJA I PODUZETNIŠTVO

Poslovni subjekti i domaćinstva predstavljaju ponudu i potražnju svake ekonomije. Broj prijavljenih obrta Domaćinstva se javljaju kao korisnici roba i usluga koje nude privredni subjekti, a ujedno im nude i radnu snagu na tržištu rada. Na taj način, u čvrstoj su međuzavisnosti i zajedno određuju ukupan ekonomski rezultat svake zajednice. Mogućnosti za mikro, malo i srednje poduzetništvo, predstavljaju značajnu priliku za veliki broj trenutno neaktivnih i nezaposlenih osoba. Međutim, da bi se koristile ove mogućnosti potrebno je mnogo dosljednih inicijativa, te podrška za dolazak do tržišta i pristup povoljnom finansiranju.

Privredni sektori

Posmatrajući sektorsku strukturu privrednih društava TK, najveći broj zaposlenih zastupljen je u privrednim društvima prerađivačke industrije, zatim djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala, te vađenja ruda i kamena. Nažalost, u sve tri djelatnosti privrednih društava sa najvećim brojem zaposlenih došlo je do pada ovog pokazatelja u odnosu na 2012. godinu. U aktivnim obrtima na području TK u 2013. godini bilo je zaposleno oko 12% od ukupnog broja zaposlenih ne računajući vlasnike obrta na području Tuzlanskog kantona. Tokom 2013. godine u svih pet gradova zabilježen je pad broja prijavljenih obrta dok je najveći pad evidentiran u općini Kalesija sa stopom 76,20%, kao i općini Lukavac sa stopom od 65,5%. U 2014. godini rast broja prijavljenih obrta evidentiran je u Tuzli (45,6%), zatim u Živinicama (31,9%) i Kalesiji (340%). Prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja 2014., broj registrovanih fizičkih lica - obrtnika u TK učestvuje u ukupnom broju registrovanih fizičkih lica - obrtnika u Federaciji BiH sa 22,0%.

Direktna strana ulaganja

U 2013. godini najviši iznos direktnih stranih ulaganja zabilježen je u Tuzli, 33,49% od ukupnog iznosa direktnih stranih ulaganja u Kantonu u ovoj godini. Najveći investitor na području TK u periodu 2011.- 2013. godine je Republika Turska sa 35.384.067 KM, a nakon čega slijedi Republika Njemačka sa 20.176.286 KM. Posmatrajući namjenu ulaganja prema sektorima, najviši iznos ostvarenih investicija odnosio se na djelatnosti prerađivačke industrije, vađenja rude i kamena, proizvodnje i opskrbe električnom energijom, plinom i vodom, trgovine na veliko i malo i građevinarstva. U periodu 2011. - 2013. godine, iznos stranih ulaganja u TK bio je 62.303.082 KM, od čega najviše u 2012. godini[72].

Vanjskotrgovinska razmjena

Grad Tuzla je tokom 2013. godine imala rast izvoza za oko 5,8% u poređenju na 2012. godinu, dok je u 2014. godini zabilježen pad izvoza za 1,44% u odnosu na 2013. godinu. Općine Srebrenik, Lukavac, Kalesija i Živinice su u 2014. godini zabilježili rast izvoza, a najveći procenat rasta bio je kod Živinica (26,56%) i Srebrenika (25,77%). Kada je u pitanju pokrivenost uvoza izvozom, tokom 2013. godine ostvaren je rast pokrivenosti: Tuzla (5,43%), Lukavac (13,93%) i Živinice (8,38%), a u 2014. godini rast pokrivenosti uvoza izvozom imala je općina Kalesija (14%) i Srebrenik sa malom stopom od 0,24%[73].

Grafikon 21. Kretanje broja prijavljenih obrta- verižni index

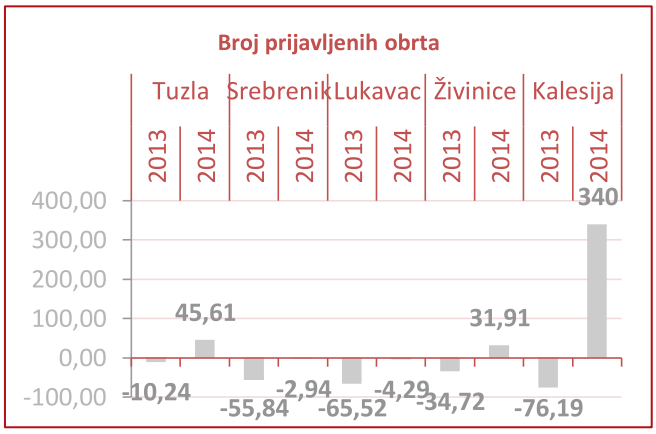

Izvor: Obrtnička komora TK i FZPR

Subjektivni osjećaj građana

Loše, potrebno je odmah reagovati

Zadovoljavajuće, potrebno je održati i poboljšati stanje

Index razvijenosti i plaće

Tuzlanski kanton je na 3. mjestu u FBiH po indeksu razvijenosti.
Najveći index razvijenosti[74] tokom 2012.-2014. godine imala je Tuzla sa prosjekom od 135,7, zatim Živinice sa prosjekom od 102. Najmanji index razvijenosti tokom 2012.-2014. godine imala je općina Kalesija sa prosjekom od 85,3. Kada je u pitanju prosječna neto plaća, najveće prosječne neto plaće ima Tuzla koja je zabilježila i njihov rast od 2012. (839 KM) do 2014. (860 KM). Druga općina po veličini prosječnih neto plaća je Lukavac, zatim Živinice, dok su najmanje prosječne neto plaće u općini Kalesija i Srebrenik[75].

Poduzetništvo

Samo 1% građana u Gradu Tuzla i Lukavac su poduzetnici. Veoma mala stopa građana koji ranije nisu bili poduzetnici će pokušati pokrenuti vlastiti biznis, te većina njih nisu nikada pokušali pokrenuti vlastiti biznis. Najveća stopa građana koji su pokušali pokrenuti vlastiti posao nalazila se u općini Srebrenik sa procentom od 11,1%. Građani koji su pripadali kategoriji poduzetnika, 1/3 njih bili su u potpunosti nezadovoljni potporom od strane državnih institucija.[76]

Članovi domaćinstva sa primanjima

Kada je u pitanju broj članova domaćinstva koji značajno doprinose kućnom budžetu prema anketnom istraživanju, kod najvećeg procenta domaćinstava, kućnom budžetu je doprinosio samo jedan član domaćinstva (45,6%), a kod nešto manjeg procenata domaćinstava kućnom budžetu su doprinosila dva člana (31,4%). Najveći procenat domaćinstava (63%) gdje jedan član doprinosi budžetu je u Lukavcu, dok je najmanji procenat u Srebreniku (16,5%). Najveća stopa domaćinstava gdje dva člana domaćinstva doprinose kućnom budžetu je u Tuzli (39,8%), dok je najmanja stopa u Srebreniku 12,7%. Najmanji procenat domaćinstava u svim gradovima je onih kod kojih niko ne doprinosi kućnom budžetu (1,9%).

Stav građana prema zaštiti potrošača

Najveći broj građana nemaju određeni stav prema zaštiti potrošača. Stavovi ispitanika prema ostvarivanju potrošačkih prava prilikom kupovine određenih proizvoda/usluga su uglavnom podijeljena. 49,8% građana u Tuzli smatra da potrošači ne ostvaruju svoja prava, dok 55,1% građana u Kalesiji smatra da potrošači ostvaruju svoja prava.

Turizam

Ostvareni promet od turizma na području TK je u periodu od 2012.- 2014. godine ostao na istom nivou od približno 23.630.000 KM iako je porastao broj posjetilaca u svim gradovima. U 2014. je zabilježeno 103312 noćenja od čega je u Tuzli ostvareno 31258 noćenja što predstavlja porast od 21% u odnosu na prethodnu godinu. Grad Tuzla je u 2014. godini zabilježio i porast broja dolazaka posjetilaca za oko 43% u poređenju na godinu prije. U 2013. i 2014. godini porast broja posjetilaca zabilježen je i u općinama Kalesije i Srebrenika. Lukavac je imao pad broja dolazaka posjetilaca u 2014. godini za 8,15%. Nije zabilježen veliki pomak u povećanju broja smještajnih jedinica osim u Gradu Tuzla gdje je u 2014. evidentirano 589 smještajnih jedinica što je za 5% više u odnosu na prethodnu godinu.

Kako građani mogu doprinijeti?

- "Podržati ljude koji otvaraju nova radna mjesta"
- "Uspostaviti kontakte sa poduzetnicima i ispitati problematiku tržišta"
- "Pokušati animirati stanovništvo za poduzetništvo u poljoprivredi"
- "Promovirati i podsticati samozapošljavanje"

Pozitivna priča iz zajednice

Pokretanje trening kuće za mlade LABIRINT je ideja koju je Fondacija tuzlanske zajednice razvijala u toku prethodnih godina te koja predstavlja nastavak kreiranja uslova za razvijanje kapaciteta mladih omladinskog sektora u Gradu Tuzli. U periodu kada je poduzetništvo postalo veliki trend u svijetu, a i metod za samozapošljavanje, LABIRINT je postao idealan primjer za socijalno poduzetništvo u praksi. Plodove svog rada trening kuća direktno usmjerava kao redovnu podršku aktivnostima djece i mladih, članovima Organizacije za djecu i mlade „Osmijeh za Osmijeh" Tuzla. U okviru poduzetničkog projekta „Multifunkcionalna trening kuća za mlade LABIRINT" mladi su razvili ideju „Do it Yourself", odnosno samostalna izrada bedževa i samostalni print pomoću termo prese. Izraditi bedž, napraviti unikatnu majicu ili ceger sa natpisom koji je vaših ruku djelo nikada nije bilo lakše i povoljnije. To je bila vodilja tima mladih poduzetnika koji su nakon edukacije organizovane od Fondacije tuzlanske zajednice i Grada Tuzla, kroz tri usmjerena modula od avgusta 2015. godine, svoju ideju oblikovali u pravi mali biznis projekat. Tako je njihovo stečeno teorijsko znanje pretočeno u konkretan projekat i realno okruženje.

FONDACIJA TUZLANSKE ZAJEDNICE

Darujte zajednici, darovali ste sebi!

Fondacija tuzlanske zajednice se zahvaljuje svim pojedincima, institucijama i organizacijama koje su učestvovale u konsultacijskom procesu, dajući stručno mišljenje i smjernice za izradu izvještaja, kao i brojne podatke i informacije koje su sadržane u izvještaju. Posebno se zahvaljujemo građanima Lukavca, Kalesije, Tuzle, Srebrenika i Živinica koji su dali svoje mišljenje o vitalnosti svoga grada/općine kroz upitnik za ocjenu stanja i građanske forume.

Ukratko o Fondaciji tuzlanske zajednice

Fondacija tuzlanske zajednice osnovana od strane građana Tuzle, je prva fondacija za razvoj lokalne zajednice u BiH koja radi u službi zajednice od 2003. godine. Stvaranjem partnerstava sa međunarodnim donatorima, organizacijama civilnog društva, vlastima, društveno odgovornim firmama, porodicama, pojedincima, zalažemo se za razvoj zajednice i bolje uslove življenja kroz izgradnju dugoročnih, nezavisnih fondova koji će služiti za zajednice danas i u budućnosti.

Naša vizija

Naša zajednica je vitalna i perspektivna zajednica aktivnih građana koji svojim učešćem i vlastitim resursima stvaraju održivu i sigurnu budućnost za sve generacije.

Naša misija

Fondacija tuzlanske zajednice podržava učešće građana u demokratskom razvoju zajednice kroz umrežavanje i partnerstvo, uključivanje i osnaživanje mladih, te sufinansiranje građanskih inicijativa i projekata za održiv razvoj zajednice. Promocijom kulture darivanja i volonterizma, udružujemo donacije i usmjeravamo ih na aktivnosti za poboljšanje uslova življenja u TK.

NEZAVISNA | OD POVJERENJA | TRANSPARENTNA

INOVATIVNA | PROFESIONALNA | OTVORENA ZA SVE

IZVORI

[1] Vital Signs of Canadian Foundation of Canada http://www.vitalsignscanada.ca/en/home
[2] Službena stranica Vlade TK, 2016. http://vladatk.kim.ba/vlada-tk/rad-vlade/sjednice-vlade/3004-12-rsvtk-07102015
[3] Službena stranica Vlade TK, 2016. http://vladatk.kim.ba/vlada-tk/rad-vlade/sjednice-vlade/3004-12-rsvtk-07102015
[4] Zavod za javno zdravstvo TK 2016.
[5] Vrijednosti preporučenog BMI-a iste su za oba spola, on iznosi od 18,5 – 24,9 kg/m2 prema klasifikaciji Svjetske zdravstvene organizacije za europsko stanovništvo.
[6] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/ 2016.
[7] Federalni zavod za statistiku, Statistički godišnjak 2015, 2014, 2013 za sve općine na području FBiH osim Sarajeva.
[8] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/2016.
[9] Službena web stranica Vlade TK, 2016.
[10] Grad Tuzla i Općina Kalesija 2016.
[11] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/ 2016.
[12] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/ 2016.
[13] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/ 2016.
[14] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/ 2016.
[15] Apsolutno siromaštvo se definiše kao nivo izdataka za potrošnju koji je niži od određenog praga, ovisno o cijeni određenog potrošačkog paketa. Apsolutna linija siromaštva, ne mjeri siromaštvo u odnosu na druge slojeve društva, već umjesto toga nastoji da definiše minimalne vrijednosti potrošnje koja je potrebna bilo kojoj osobi bez obzira na vrijeme i mjesto.
[16] Narodnja kuhinja Imaret Tuzla, 2016.
[17] Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak 2016.
[18] Centar za socijalni rad Tuzla, 2016.
[19] Općina Živinice i Kalesija CSR 2016.
[20] Centar za socijalni rad Tuzla, 2016.
[21] Općina Živinice i Kalesija CSR 2016.
[22] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/ 2016.
[23] Pedagoški zavod TK, 2016.
[24] Federalni zavod za statistiku 2016.
[25] Pedagoški zavod TK, 2016.
[26] Federalni zavod za statistiku 2016.
[27] Federalni zavod za statistiku, TK u brojkama 2015.
[28] Pedagoški zavod TK, 2016.
[29] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/ 2016.
[30] Strategija i akcijski plan obrazovanja odraslih u Tuzlanskom kantonu 2015.
[31] Strategija razvoja TK 2016 – 2020.
[32] Strategija i akcijski plan obrazovanja odraslih u Tuzlanskom kantonu 2015.
[33] Grad Tuzla, Služba civilne zaštite, 2016.
[34] Grad Tuzla, Služba civilne zaštite, 2015.
[35] Zavod za javno zdravstvo TK, 2016.
[36] Vive žene, 2016.
[37] MUP TK, 2016.
[38] MUP TK, 2016.
[39] Zavod za javno zdravstvo TK, 2016.
[40] FZZS, Migracije stanovništva, Statistički bilteni 179, 196 i 212.
[41] Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak, 2016.
[42] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/ 2016.
[43] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/ 2016.
[44] FZS Statistički bilten 216, Demografska statistika 2014.
[45] FZZS, Kanton u brojkama, 2015.
[46] MONKS TK, 2016.
[47] FZZS, Statistički bilten 206 i 223, Kultura, umjetnost i sport.
[48] Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice, 2016.
[49] Strategija razvoja Tuzlanskog kantona za period 2016. – 2020. godina.
[50] MAC, RU Tuzla 2016.
[51] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/ 2016.
[52] FZZS, FZZRP, 2015.
[53] JU Služba za zapošljavanje TK Tuzla, 2016.
[54] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/ 2016.
[55] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/ 2016.
[56] CIK, 2016.
[57] Ministarstvo pravosuđa TK, 2016.
[58] Službena web stranica Federalnog ministarstva pravde, januar 2016.
[59] MUP TK 2016. i Strateška platforma za TK, Maj 2015.
[60] MUP TK, 2016.
[61] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/ 2016.
[62] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/ 2016.
[63] FZZRP Socioekonomski pokazatelji po općinama.
[64] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/ 2016.
[65] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/ 2016.
[66] PD Majevica Srebrenik, 2016.
[67] PD Konjuh, 2016.
[68] PD Drenik Konjuh, 2016.
[69] PD Resnik Memići, 2016.
[70] JKP Saobraćaj i komunikacije Tuzla, 2016.
[71] MUP TK, 2016.
[72] Strategija razvoja TK 2016. – 2020.
[73] FZZPR, Makroekonomski pokazatelji po kantonima.
[74] Rang razvijenosti kantona urađen je na osnovu 5 pokazatelja – stepen zaposlenosti, stepen nezaposlenosti, broj učenika osnovnih i srednjih škola na 1000 stanovnika, poreskih prihoda po općinama po glavi stanovnika i odsutnog stanovništva u odnosu na 1991. godinu.
[75] FZZRP, Makroekonomski pokazatelji po kantonima.
[76] Anketa na reprezentativnom uzorku za cijelu populaciju, realizovana u okviru Vitalnih znaka 2015/ 2016.

Hvala što ste odvojili vrijeme za čitanje ovog izvještaja.
Fondacija tuzlanske zajednice se iskreno zahvaljuje svim pojedincima i organizacijama koje su učestvovale u konsultantskom procesu, dajući nam stručno mišljenje i smjernice za izradu izvještaja, kao i brojne podatke i informacije koje su sadržane u izvještaju.
Posebno se zahvaljujemo građanima Grada Tuzle, Kalesije, Lukavca, Srebrenika i Živinica koji su učestvovali na organizovanim građanskim forumima i dali svoje mišljenje putem anketiranja.
Projektni tim se zahvaljuje FTZ timu koji je bio podrška pri održavanju građanskih foruma i anketiranja, kao i volonterima Omladinske banke.

Vitalni znaci

Fondacija tuzlanske zajednice

2015/2016

FONDACIJA
TUZLANSKE
ZAJEDNICE

Darujte zajednici, darovali ste sebi !

Zahvaljujemo se donatorima
Charles Stewart Mott Fondaciji, Freudenberg Fondaciji i Internacionalnom Centru Olof Palme
za podršku našem radu i izdavanju publikacije.

www.fondacijatz.org